

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103. TELEPHONE: 431-6344

LIV.

Vasaris — February 21, 1969

Nr. 15

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

STUDENTŲ RIAUŠĖS

KAS JAS KELIA: NESUSIPRATIMAS AR SĄMOKSLAS?

Pereitą savaitę vėl daug girdėjome apie studentų riaušes. Ne tik čia, JAV-bėse, bet ir Kanadoje, Vokietijoje ir Ispanijoje. Kad jaunimas kartais maištauja — natūralu ir dažnai net kiek naudinga, jei kas verčia susirūpinti, tai daugiau suaugusių reakcija į tas riaušes. O jos matėme įvairiausias. Vienur, kaip San Francisco — buvo ieškoma policijos talkos nenuoramom suvaldyti, kitur, kaip Chicago universitete buvo sėkmingai pasyviai išlaukta dvi savaitės iki riaušinių patys apsisprendė apleisti okupuotą universitetą raštinge. Atrodo, kad ne vienodą elgesį iššaukė ne vienodas riaušinių įvertinimas.

Kas jie? Pasaulinio komunistinio sąmoksluoliai ar įrankiai, bepročiai ar šiaip padaužos? Manyti, kad visi neramumai yra Maskvos ar Pekino darbas, būtų tikrai per didelį kredito davimas tų kraštų 'paračikams', nors vienur ar kitur jų ranka gali būti išžūrėta. Iš dalies galima sutikti, kad dalis riaušinių yra psichiniai nesveiki, kad jie yra paranoikiai. (Paranoia yra tokia dvasinė liga, kuria sergą asmenys kenčia nuo persekiojimo baimės, pavydo ir savęs pervertinimo). Reikia at-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

siminti, kad tokioje Amerikoje kas trečias atitinkamo amžiaus jaunuolis lanko universitetą ir tuose 8 milijonuose studentų galima visokių rasti. Be to, iš viso nėra viena pasaulio politinė ūkinė ar socialinė sistema nėra visai tobula. Visur galima išžūrėti ir skriaudos ir neteisybės. Ir praktiškai visur ir višados reikia budėti, kad sistema nenuskriautų paskiro žmogaus.

Bet su tuo ir sutinkant, reikia pastebėti, kad dauguma studentų riaušinių reikalavimų neišlaiko kritikos.

Galima sutikti, kad studentų aktyvus dalyvavimas universitetiniame gyvenime yra sveikintinas, tačiau vargu ar būtų naudinga, jei jie turėtų balsą profesorių samdyme dėl tos paprastos priežasties, kad jiems būtų labai sunku nuspręsti, kas iš tikro yra kompetentingas ir kas ne. Jei jie tai žinotų, jiems nereiktų mokytis.

Kitas dažnas riaušinių reikalavimas yra išteigti specialių negrų mokslų katedras ir faktinai negrų studentus neintegruoti, bet juos su privilegijomis išskirti. Galima suprasti, kad negrų istoriją baltieji profesorai negalėtų dėsty-

ti su tokiu entuziazmu kaip juodieji, jei tų iš viso būtų pakankamai, bet istorija, ypač universitete dėstoma, turi remtis daugiau tiesa, kaip sentimentais ar profesoriaus odos spalva.

Tai, rodos, turėtų būti visai aišku, bet vis dėlto tie kiekvieną atvejų nevisai protingi reikalavimai randa daug simpatijų ir plačios studentijos tarpe ir už tat universiteto administracijos vengia iš pat pradžių šauktis policijos talkos, nes tosios pasirodymas tik sukeltų dar daugiau neprotingos aistros. Ta plačios studentijos ir administracijos reakcija sukelia daugiau rūpesčių negu mažų grupelių reikalavimai.

Mat, kiekvieną kapituliaciją prieš smurtą, nors tai būtų tik universiteto kurių nors patalpų 'okupacija', anksčiau ar vėliau veda prie chaoso, iš kurio galų gale išplaukia žiauriausia tironija. Taip atsitiko prancūzų revoliucijos eigoje, taip buvo Rusijoje, kur Lenino mestas šūkis: "Visa valdžia taryboms (sovietams)" daug kam atrodė labai patraukli, bet greitai pasibaigė negausios bolševikų partijos vadų diktatūra. Panašios aplinkybės privedė ir Hitlerio įsiviešpatavimą Vokietijoje.

Iš to prašosi išvada, kad plačioji visuomenė ir jos išrinkta valdžia turi visomis priemonėmis priešintis smurtui ir savalei, nes kitaip ji nepateisina savęs pačios.

Žinia, ne kiekviena nusistovėjusi santvarka yra gera ir nekeistina ir, jei nekelsi riaušių, taip ir nežinosi, ar ji tikrai gera ir daugumai priimtina. Iš dabartinės visuotinės reakcijos į studentų neramumus laisvame pasaulyje neatrodo, kad čia situacija būtų pribrendusi revoliucijai, nors kai kuriuose sluoksniuose parodytas abejingumas sukelia tam tikro

Vaidai iš Clevelande įvykusio Vasario 16 minėjimo. Viršuje Amerikos Lietuvių Tarybos Centro Valdymo pirmininkas inž. E. Bartkus kalba. Apačioje dalis svečių. J. Carlos nuotrauka

Vasario Šešioliktoji Clevelande

Pilna publikos didžiulė naujos parapijos salė sudarė jaukią nuotaiką Clevelando ALT skyriaus rengtame Lietuvos Nepriklausomybės 51 metų minėjime.

Minėjimo diena sekmdienį buvo pradėta 9:45 val. ryto iškėlimu Amerikos ir Lietuvos vėliavų prie naujos parapijos bažnyčios, sugiedant Lietuvos himną.

Mišios naujos parapijos bažnyčioje buvo 10 val. ryto. Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje mišios buvo 10:30 val. Abiejose bažnyčiose or-

ganizacijoms dalyvauja n t su savo vėliavomis.

Iškilminga minėjimo programa įvyko naujos parapijos auditorijoje, pradedant 4 val. po pietų. Programą pradėjo ALT skyriaus pirmininkas inž. R. Kudukis. Įspūdingas vaizdas buvo įnešimas Lietuvos vėliavos, kurią lydėjo apie 20 suaugusių ir jaunimo su savo organizacijų vėliavomis. Vėliavos buvo pastatytos scenoje programos metu.

Amerikos himną sugiedojo I. Grigaliūnaitė. Lietuvos himną su ja giedojo visa publika.

Kun. K. Žemaitis paskaitė šventei pritaikintą invocaciją.

Pirmininkas R. Kudukis plačiau paaiškines minėji-

mo reikšmę ir pastangas bei viltis tautos laisvės ateičiai, vedė toliau programą.

Clevelando burmistro Stokes atstovas Andrew Dono paskaitė burmistro proklamaciją skelbiančią Vasario 16-tą Lietuvos dieną Clevelande. Antrą proklamaciją, nuo Ohio gubernatoriaus Rhodes perskaitė Ingrida Bublienė.

Pagrindinių kalbėtojų buvo ALT Centro pirmininkas inž. Eugenijus Bartkus iš Chicago. Jis paskaitė iš Washingtono gautą Lietuvos Pasiuntinybei įteiktą Valstybės Departamento sekretoriaus William Rogers raštą išleistą Vasario 16-tos proga. ALT pirmininkas plačiau nušvietė ALT veiklą 28 metų bėgyje vestą, ta kryptimi kokia ALT darbuojasi Lietuvos laisvinimo byloje ir iki šiai dienai. Paminėjo kitų organizacijų pasimojimą pasinaudoti šios šventės proga savo išdui padidinti, nors tradiciniai Vasario 16-tos rengimais aukos turėtų eiti ALT veiklai remti. Nurodė svarbą ir reikalą prisigyvenusiems mūsų profesionalams įsijungti į Lietuvos vadavimo darbą, kuriam reikalinga daugiau ir daugiau visų lietuvių paramos, nes be pinigų dažnai praeina kai kurie žygiai neparemti ir neišnaudoti.

Šiame minėjime dalyvavo atstovai latvių, estų, vokiečių, vengrų, kroatų, čekų atstovai, apskrities auditorius Ralph J. Perk, Tautybų Sąjūdžio pirmininkas, pasakė trumpą kalbą apie reikalingumą visoms tautyboms vieningai dirbti ir ko-

(Nukelta į 7 psl.)

Okupacijoj ir laisvėj gyvenančių lietuvių bendradarbiavimas

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Taryba, vykdydama 1968 m. gruodžio 7-8 d. Vlioko seimo pavedimą ir remdamasi seimo posėdžiuose atstovų pasisakymais, savo 1969 m. vasario 1 d. posėdyje priėmė šias išvadas pavergtųjų ir laisvųjų lietuvių bendravimo klausimu:

Pavergtoje tėvynėje esantieji ir laisvajame pasaulyje gyvenantieji lietuviai yra reikalingi tarpusavio ryšio, nes vieni su kitais bendravimas stiprina ištvermę, Lietuvos valstybingumo idėją, iš priespaudos išsivadavimo ryžtą ir padeda išlaikyti dvasinę, kultūrinę bei tautinę tapatybę.

Abišalio bendravimo kliūtys yra Sovietų Sąjungos klaida ir smurtu Lietuvai primestoji ir tebetiesiama okupacija. Okupantas įvairiausiais būdais natūralią abipusę dvasinių, kultūrinių ir tautinių vertybių apykaitą ir stengiasi lietuvių bendravimą išnaudoti savo kėslams:

(a) pripratinti pavergtąjį ir laisvąjį prie So-

vietų Sąjungos jėga Lietuvoje sudarytos dabartinės politinės padėties,

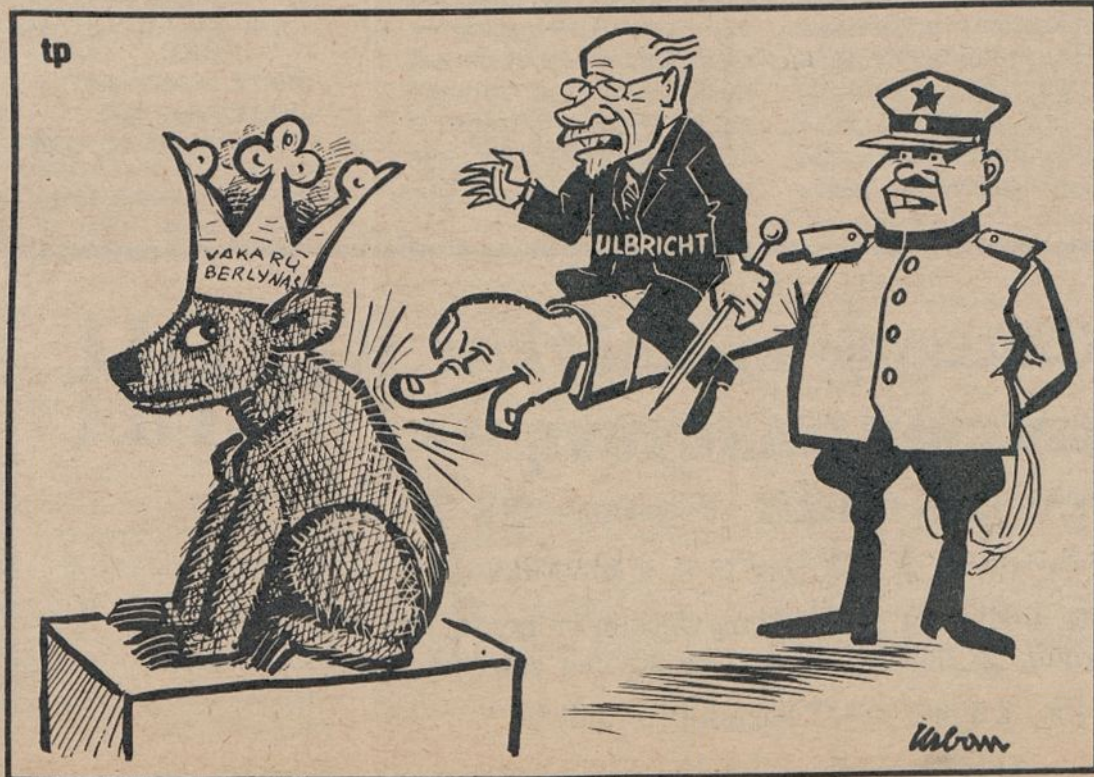
(b) kelti laisvuosiuose lietuviuose tarpusavio nesantaiką,

(c) mažinti lietuvių tautos iš prievartos išsivadavimo pastangas bei ryžtą ir

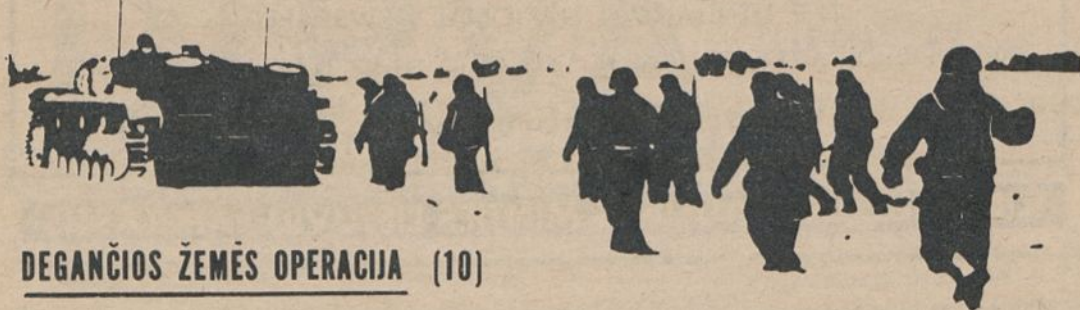
(d) siekti tarptautinio Lietuvos aneksijos pripažinimo.

Pavienių asmenų ir grupių kelionės, apsprendžiamos ir tvarkomos okupanto, į pavergtą Lietuvą ir iš Lietuvos į laisvąjį pasaulį, slepia tas pačias okupanto užmačias ir yra jo mėginamos panaudoti savo kėslams.

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Taryba prašo laisvuosius lietuvius neprarasti budrumo ir laikytis atsargumo, kad neapdairūs veiksmai nepatarnautų okupanto siekiams; kviečia veikliai stiprinti lietuvių tautai naudingą ryšį su pavergtais broliais, abipusiu asmeniniu pagrindu, o išskylančias abejones aiškintis su Vyriausiu Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu.

-- Pažiūrėkim, kokia bus jo reakcija!...

DEGANČIOS ŽEMĖS OPERACIJA (10)

KOKIU KELIU ŽINIOS PASIEKDAVO MASKVĄ?

Kad Roessleris naujosios šveicarų žvalgybos informacijomis matyti palyginus keletą jo siųstų Maskvonpranešimų su Hausamanno raportu šveicarų vyriausiam armijos štabui.

Štai viename, kuri Aleksandras Rado pasiuntė Maskvon 1943 m. balandžio 17 d. beveik žodis žodin kalbama apie vokiečių darbo jėgos mobilizacijos pagalbą ir Todto organizaciją. Ši raportą Hausamann paruošė su savo agentų Vokietijoje pagalba. Jis tiek smulkmenišką, jog darosi aišku, kad visose vokiečių ministerijose būta pilna agentų. Tuo metu, kai Gestapo ieškojo gatvėje "defetistų" ir Freislerio "liaudies tribunolai" pasmerkėdavo vokiečius mirties bausme už mažus menkiniekius, agentai auščiausiose įsitaigose nepersekiojami rinko slaptas karines ir ekonomines informacijas, kurios kovotojams fronte sudarė mirtiną pavojų.

Kas jie tokie? Kaip jie pradėjo dirbti šveicarams ir sovietams?

Dar prieš karą šveicarų žvalgybos majoras Hausamann Vokietijoje suorganizavo slaptą organizaciją žinių rinkimui dėl šveicarų armijos štabo apie hitlerininkų judėjimą. Šito tinklo agentai greit įsitaisė ir vokiečių kariuomenės vadovybėje. Tad nuo karo pradžios organizacija puikiai veikė. Informacijos šveicariją pasiekdavo iš Berlyno, Koelno ir Muencheno diplomatinuose paketuose arba nelegaliai pervežant per sieną. Daugelis šveicarų pramonininkų tam tarnavo kurjeriais. Bet patys svarbiausi pranešimai buvo gaunami tiesiog iš Hitlerio štabo per radiją. Tokiu būdu 1940 m. kovo paskutinėm savaitėm šveicarų vyriausias štabas sužinojo vokiečių invazijos į Daniją ir Norvegiją datą, nors vokiečiai ją laikė didžiausioje paslapyje. Tada šveicarijos federalinė taryba nutarė informaciją persiųsti Churchillui, tuo metu buvus

admiraliteto pirmuoju lordu, kuris ją gavo kovo 30 ir balandžio 3 paskelbė vyriausybės posėdyje.

Bet ši sensacinga žinia, lygiai kaip ir kitos informacijos panašaus turinio, gautos iš Švedijos, buvo atmesta. Premjeras Chamberlainas skaitė ją nepatikėtina. Už šimto valandų vokiečių kariuomenė okupavo Daniją ir Norvegiją.

Šis pavyzdys rodo, kad agentų informacijos, kurios jos galėtų būti svarbumo, gali pasilikti neproduktingos, jei centrinis organizmas nemokės jų panaudoti. Tad labai svarbu visad žinoti informacijos šaltinį, kad galima būtų pasitikėti ar nepasitikėti.

Visos Hausamanno gautos informacijos yra nufilmuotos ir dabar yra vokiečių kariniam archyve. Čia surinkti visi Hausamanno raportai šveicarų vyriausiam štabui ir iš jų aiškiai matyti, kad jis turėjo informatorių Hitlerio artimiausių žmonių aplikoje. Hausamannas buvo smulkmeniškai informuojamas apie visus karinius įvykius Prancūzijoje ir Italijoje, lygiai kaip ir apie vokiečių karinės aviacijos ir ekonomijos sunkumus. Jis gaudavo visus pranešimus apie didesniųjų dalinių kilnojumus, žinojo apie visus laboratorijose daromus bandymus su naujais ginklais, jo rankose buvo skaičiai žuvusių, sužeistų ar dingusių kareivių. Hausamannas turėjo informatorių ir Himmlerio aplinkoje. Užsienių reikalų ministerijoje jo agentas turėjo užimti raktinę poziciją, nes Hausamanno archyvuose rasti ypatingai svarbūs dokumentai ir labai svarbių raportų siunčiamų Hitleriui fotokopijos. Vokiečių ambasados Berne ir Stockholme irgi sėdėjo jo informatoriai. Tad šveicarų vyriausias štabas smulkmeniškai buvo informuojamas apie visus vokiečių planus. Šveicarijai pasiliekanč neutraliai, tas nebūtų laikoma dideliu nusikaltimu, jei Rudolf Roessler nebū-

tų išnaudojęs tuos lobius persiųsdamas Maskvai.

Vokiečių kontražvalgyba, kai tik išsifravo Aleksandro Rado telegramas, tuoj bandė atidengti "Werhterį". Pirmasis klausimas buvo pastatytas: kaip jo informacijos pasiekia šveicariją?

1942 m. kovo pabaigoje vienas informatorius atkreipė kontražvalgybos dėmesį, kad šveicarų konsulas Koelne per dažnai lankosi šveicarijoje. Dažnumas buvo mažiau įtartinas, kiek staugamas. Dažnai jis anuliudavo pasimatymus, kvietimus ir išvykdavo į Bazelį, keliaudamas visad traukiny, diplomatom rezervuotame skyriuje ir su savimiturėdavotik paprastą juodos odos portfelį.

Kovo 29 d. buvo bandyta nelegaliai patikrinti jo portfelį. Bet nepasisekė. Konsulas buvo budrus ir tegalėjo tik nufotografuoti portfelį. Kas davė galimybę pagaminti kitą panašų, kaip lašas į lašą, portfelį. Per sekančią kelionę buvo bandyta portfelius sukeisti. Stoty penki keleiviai turėjo jį pastumti, vienas pagrobti portfelį, o kitas mandagiai paduoti neva atimtą portfelį. Bet bandymas nepasisekė, nes konsulas pagal anglų diplomatų įprotį portfelį buvo prisirakinęs prie rankos riešo.

Tai buvo naujas nepasisekimas.

Dviem dienom praslinskus po nepavykusio bandymo pagrobti portfelį, majoras Hausamann savo generolui įteikė raportą apie paskutinės Hitlerio vyriausiojo štabo instrukcijas dėl ruošiamos ofenzyvos. Šis dokumentas prasidėjo šiais žodžiais: "Hitlerio vyriausias štabas davė sekančias instrukcijas..." ir toliau pažodžiui buvo išvardintos visos instrukcijos.

Ir taip trims dienoms praslinskus po slapčiausios pas Hitlerį konferencijos, visi nutarimai gulėjo ant gen. Guisano stalo, šveicarų štabe. O 24 valandoms praslinskus būtent balandžio 1, Ra-

chel Duebendorfer jau beldėsi į radijo agento Ženevoje duris, su paruošta "Doros" telegrama "Direktoriui" Maskvoje: "Pirmosios instrukcijos apie vokiečių vasaros ofenzyvą..."

Įdomi smulkmena: informacijos šaltinis nebuvo "Wertheris", bet "Teddy". Tai buvo sutartinas vardas informatoriaus, kuris šveicarams duodavo informacijas daugiausiai sausumos kariuomenės vado štabo. Tad galima daryti išvada, jog "Vilko oloje", nežiūrint visų sekimų, buvo ir daugiau šnipų.

Nuo 1944 metų pradžios radijo klausimo tarnybos ekspertai pradėjo įtartai. Jie perėmė daugiau kaip tūkstantį telegramų tarp "Direktoriaus" ir jo korespondentų ir išsifravo didelį skaičių. Jie žinojo kas yra "Direktorius". Kent ir Gilbert, jo agentai Prancūzijoje ir Belgijoje, jau buvo už groty. Pagaliau buvo žinoma ir kas yra Rado ir "Lucie". Bet nieko nežinojo, kas teikia informacijas iš Hitlerio vyriausiojo štabo.

Mauerwalde, prie Rastenburg, kur buvo Hitlerio vyriausias štabas, įsitaisė didžiausioje paslapyje specialistai, kurie pradėjo kontroliuoti visus radiotelegrafinius ir radiotelefoninius pranešimus. Kelias savaites šie specialistai sekė Hitlerio štabą, bet veltui. Ji nesurado nieko įtartino. Tai negalėjo būti slaptas radijo siųstumas. Tad įtarimas buvo nukreiptas į oficialią transimisijos tarnybą.

Kai reikėdavo pasiųsti per radiją instrukcijas armijų grupių vadams arba armijų vadams, kaip tas buvo daroma? Jos buvo siunčiamos arba tiesiog iš Hitlerio štabo, arba per Berlyno radiją. Operatoriai gaudavo šifruotą telegramą su nurodymu kokia banga perduoti. Jie nežinojo nei telegramos turinio nei kam ji skiriama. Vienas jų galėjo lengvai persiųsti tokią telegramą Roessleriui arba Hausamannui skirtingu bangom. Žvalgyba atmetė šią hipotezę kaip absurdišką ir neįtikėtiną.

(Bus daugiau)

SHEET METAL MECHANICS

Experience in layout prototype and sample part fabrication.

STEADY WORK
GOOD FRINGE BENEFITS
NO AGE RESTRICTIONS
M. N. METAL PRODUCTS
CORP.

1300 E. 9 Mile Rd.
Hazel Park, Mich.
313 — LI 1-4050 or JO 4-5986
(13-17)

1. AR TURĖJOTE JŪS NEMALONUMŲ SIŪSDAMI DOVANŲ SIUNTINIUS JŪSŲ GIMINĖMS?
2. AR JŪSŲ GIMINĖS MOKĖJO PAPILDOMUS MUITO MOKESCIUS?
3. AR JŪSŲ SIUNTINYS BUVO GRAŽINTAS Į JAV?
4. AR BUVO DINGĘ DAIKTAI IŠ JŪSŲ SIUNTINIO GIMINĖMS?
5. AR TEKO NERIMAUŲ LAUKIANT PRANEŠIMO, KAD PER ILGAI NEĮTEIKTAS SIUNTINYS?

Kad išvengus šių galimų atsitikimų, naudokitės patarnavimais pačios seniausios ir rimčiausios firmos

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Ši firma per 39 metus savo pavyzdingu patyrimu sudarė rimtą reputaciją daugelio patenkintų klientų tarpe JAV, taip pat ir giminėms USSR.

Visi mūsų skyriai turi savo žinioje patyrusių tarnautojų štabą, didelį visokių prekių pasirinkimą ir PODAROGIFTS, INC. igaliojimus priimti užsakymus MAISTO — PRAMONĖS — DOVANŲ CERTIFIKATUS Sovietų Sąjungos gaminiais.

Dėl informacijų ir katalogų kreipkitės į mūsų Centrinę įstaigą arba į Skyrius.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA, PA. 19106. Tel. (215) 925-3455

S K Y R I A I:

PHILADELPHIA, Pa. 19123, 1013 N. Marshall St., WA 5-8878
BALTIMORE, Md. 21224, 3206 Eastern Avenue, DI 2-2374
SO. BOSTON, Mass. 02127, 390 West Broadway, AN 8-8764
CHICAGO, Ill. 60632, 4102 Archer Avenue, 254-4144
CHICAGO, Ill. 60622, 2242 W. Chicago Ave., BE 5-7788
CLEVELAND, Ohio 44119, 787 E. 185th Street, 486-1836
DETROIT, Mich. 48210, 6460 Michigan Ave., TA 5-7560
ELIZABETH, N. J. 07201, 956a Elizabeth Avenue, 354-7608
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11415 Jos. Campau Av., 365-6350
KANSAS CITY, Kan. 66102, 18 So. Bethany, AT 1-1757
LOS ANGELES, Cal. 90026, 2841 Sunset Blvd., 382-1568
MIAMI, Florida 33138, 6405 Biscayne Blvd., FR 9-8712
MINNEAPOLIS, Minn. 55414, 217 E. Hennepin Av., FE 2-4908
NEW BRITAIN, Conn. 06052, 97 Shuttle Meadow, 224-0829
OMAHA, Nebr. 68107, 5524 So. 32nd Street, 731-8577
PARMA, OHIO 44134, 5432 State Road, 749-3033
PITTSBURGH, Pa. 15222, 346 Third Avenue, GR 1-3712
ROCHESTER, N. Y. 14621, 683 Hudson Avenue, BA 5-5923
NEW YORK, N. Y. 10003, 101 First Avenue, OR 4-3930
SAN FRANCISCO, Cal. 94122, 1236 — 9th Ave., LO 4-7981
SEATTLE, Wash. 98103, 1512 N. 39th Street, ME 3-1853
SOUTH RIVER, N. J. 08882, 168 Whitehead Ave., 257-2113
WORCESTER, Mass. 01604, 82 Harrison Street, 798-3347
TRENTON, N. J. 08611, 730 Liberty Street LY 9-9162
VINELAND, N. J. 08360, Parish Hall, West Landis Ave., 691-8423

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Muliolio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kainą 5 dol. Kietais viršeliais — 6 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai atkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

"Tai tikrai brangus atkapis, pastatytas tautos kankiniams vienos kankinės, kuriai likimas leido išlikti gyvai, kad liūdyti visam laisvajam pasauliui apie baisiąją XX amžiaus vergijos imperiją ir pavergtųjų dalį. Ta knyga buvo jau seniai laukiama. Nors autorė savo pergyvenimus yra dalimis aprašiusi viename ir kitame Amerikos lietuvių laikraštyje, tačiau jokios paskiros dalys negali atstoti visos knygoje atvaizduotos pilnumo" — rašo Naujienos.

SOVIETIJA ITALO AKIMIS...

Giovannino Guareschi, DRAUGAS DON CAMILO. Su 18 autorius piešinių. Išvertė J. P. Palukaitis. Knyga 216 psl. kainą 3 dol.

"Tai neseniai mirusio italų rašytojo viena iš tų daugelio knygų, kurios pagrindiniai veikėjai yra vieno italų miestelio klebonas Don Camillo ir vietinės komunistų partijos sekretorius Peppone. Šių dviejų pagrindinių veikėjų "draugystė" — tarpusavio kova, spalvinga pokario Italijos gyvenimo tekė autorius šiose knygose piešiamas tokiomis lakiomis humoristinėmis situacijomis ir forma, kad jis ne vieno kritiko yra pavadintas šių dienų Servantesu. Čia minima lietuvių kalbon išverstoji Guareschi knyga vaizduoja ypač intriguojantį dalyką — Don Camillo ir Peppone kelionę į šandieninę Rusiją" — rašo Draugas.

Abi šios knygos, išleistos Vilties leidyklos, yra gaunamos Dirvoje.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week

every Wednesday and Friday

by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpus.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.TYLA NESUKLAIDINS
PASAULIO...

Lietuvos Diplo-
matijos šefo S. Lo-
zoraičio žodis, pa-
sakytas per radiją
Nepriklausomybės
šventės proga.

Vasario šešiolikto-
sios diena nepriklausomo-
moje Lietuvoje buvo vi-
sos lietuvių tautos šven-
tė. Tą dieną tauta minė-
jo savo didingą valstybi-
nę praeitį, savo atstaty-
tosios valstybės kūrini-
gą plėtojimąsi ir savo
prisirišimą prie lais-
vės. Nepriklausomybė,
tautos paskelbta ir tarp-
tautiniai pripažinta, bu-
vo reali, nes tautos rei-
kalai buvo sprendžiami
pačių lietuvių Lietuvoje
ir lietuvių atstovauja-
mi nepriklausomai nuo
svetimųjų nurodymų. Da-
bar, Lietuvai esant so-
vietų okupuotai, jos rei-
kalus sprendžia sveti-
mieji, ir dargi ne lietu-
viški komunistai, bet
Kremliaus valdovai, te-
žiūrėdami Sovietų Są-
jungos interesus, kurie
yra priešingi Lietuvos in-
teresams. Pirmiausiai
gi jie priešingi Lietuvos
nepriklausomybei, taigi
vyriausiai tautos teisei,
kurios vykdymas yra bū-
tina sąlyga apsaugoti tau-
tiniam savitumui, kultū-
ros pažangai ir materia-
linei gerovei, laisvai
bendradarbiaujant su ci-
vilizuotuoju pasauliu. Da-
bartinė Lietuvos padėtis
nesudaro išimties: so-
vietai naikina visų vals-
tybių laisvę, kurias gali
pasiekti Maskvos smur-
tas.

Štai kodėl okupuotoje
Lietuvoje sovietai slopi-
na kiekvieną atsiminimo
apie nepriklausomybės
laikus išraišką ir didelę
tyla apgaubia kaip tik
neišdildomą iš mūsų is-
torijos ir sąmonės Va-
sario šešioliktosios da-
tą.

Tačiau ši tylą negali
suklaidinti pasaulį. Pa-
darytas Lietuvai smur-
tas, jos okupacija po šiai
dienai tarptautinės viešo-
sios nuomonės laikomi
vienu iš ryškiausių So-
vietų Sąjungos agresin-
gos politikos pavyzdžių.
O antra, mūsų tautos
balsas nėra visiškai nu-
tildytas, nes šimtai tūk-
stančių užsienio lietuvių
laisvame pasaulyje, nie-
keno neverčiami, netu-
rėdami tam jokių mate-
rialinių sumetimų, vie-
ningai, viešai švenčia
Lietuvos nepriklausomo-
mos valstybės atstatymo
sukaktį. Tokiu būdu lais-
voji mūsų tautos dalis,

neprieinama sovietų te-
rorui ar klaidinimui, kal-
ba už visą tautą ir reiškia
jos tikrus jausmus.

Šis mūsų bendras nu-
sistatymas Lietuvos lais-
vės byloje yra pagrįstas
ne tik patriotiniais jaus-
mais ir Lieuvos gyvyni-
nių interesų supratimu.
Jį stiprina realūs politi-
niai duomenys, būtent,
padėties sovietų paverg-
tuose kraštuose ir net pa-
čioje Sovietų Sąjungoje
raida. Per 25 metus so-
vietai neįstengė įskiepyti
Lietuvai ir kitoms
jų užvaldytoms valsty-
bėms komunizmo dva-
sį ar patraukti jas sa-
vo pusėn. Priešingai, vi-
sur, kur jie yra prime-
tę savo santvarką bei po-
litinį viešpatavimą, ne-
sustabdomai auga tautų
pasirijimas atgauti lais-
vę ir nepriklausomybę.
Toks sąjūdis Čekoslo-
vakijoje buvo privertęs
komunistinę vyriausybę
pradėti atleisti prie-
spaudos varžtus ir dėl
to Maskva okupavo Če-
koslovakiją. Sovietų Są-
jungoje vis daugiau ir
griežčiau pasireiškia
jaunų intelektualinių
sluoksnių, rašytojų,
mokslininkų, techniku
pasipriešinimas politi-
nei bei dvasinei prie-
spaudai. Lenino, Stali-
no ir jų įpėdinių tero-
ras, sunaikinęs milio-
nus žmonių, pasirodė
beginklis prieš laisvės
idėją, kuri atgyja, noks-
ta ir pradeda išeiti iš
dvasios pogrindžio taip
pat ir Rusijoje.

Žinoma, šis procesas
ilgai truks ir bus visur
stabdomas visomis kad
ir negailestingomis prie-
monėmis ligi susidarys
sąlygos pavergtos tau-
tos išsilaisvinti. Ta-
čiau jis tęsiasi, gilina
neapykantą sovietams ir
gaivina išsilaisvinimo
viltį. O ši viltis jau sa-
vaime yra politinis ir
dvasinis veiksnys prieš
tuos, kas tramdo žmonių
ir tautų laisvę.

Nepriklausomybės
šventės proga Lietuvos
Diplomatinė Tarnyba
su gailėsčiu ir pagar-
ba prisimena a.a. minis-
terį Petrą Klimą, nese-
niai mirusį Kaune. Nepri-
klausomybės Akto signa-
taras, karštas patrio-
tas velionis didžiai nu-
sipelnė mūsų tautai, sek-
mingai tarnaudamas jai
kaip diplomatas ir vai-
singai dirbdamas kaip
istorikas. Sovietams oku-
pavus Lietuvą, jis atsi-
sakė bendradarbiauti su
okupacine valdžia ir tę-

Lygiai prieš penkiasdešimt
venerius metus Vilniuje Lietu-
vos Taryba paskelbė "atstatan-
ti nepriklausomą demokrati-
niais pagrindais sutvarkytą Lie-
tuvos Valstybę su sostine Vil-
niuje ir tą valstybę atskirianti
nuo visų valstybinių ryšių, ku-
rie yra buvę su kitomis tauto-
mis". Tuo būdu vasario šeši-
liktoji visiems laikams liko lie-
tuvų tautai šventa ir nepamirš-
tama diena. Su džiaugsmu ją
minėjome nepriklausomoje Lie-
tuvoje. Tikime, kad nežūrint
okupanto priespaudos, ši diena
ir šiandien lietuviui krašte te-
bėra tautinės stiprybės ir ins-
piracijos momentu. Nors mus
skiria tūkstančiai mylių ir gė-
dinga pavergėjų užvara, įkalinu-
si laisvės pasiilgusių lietuvių
tautą bei paneigusi jai pagrū-
dines žmogaus teises, dvasioje
mes jungiamės šiuo momentu
su broliais ir seserimis Lie-
tuvoje ar išblaškytais po toli-
mus ir nesvetingus Rusijos plo-
tus ir dalijamės šventu tikėji-
mu, kad laisvės aušra Lietuvai
vėl pateks.

Šios istorinės sukakties pras-
mė mūsų išievinėse sąlygose
yra ypatinga. Mes renkamesi
minėjimus ne tam, kad drauge
pora valandų praleistume ir rū-
pestingai rengėjų paruoštas pro-
gramas išklaustume. Tam mes
turime pakankamai progų ei-
liniuose mūsų parengimuose.
Minėjimai, kurie nėra skirti
svetimiems supažindinti su Lie-
tuvos byla, ir yra rengiami lie-
tuviškai visuomenei, turi ypa-
tingą uždavinį, kurio nepasie-
kė, jie būtų beprasmiš laikas,
pastangų ir išsų eikvojimas.
Tuo uždaviniu laikau prasmingą
susirinkusių dvasinių susitelkimą
ir ryžtingą kiekvieno
tautinės pareigos intelektualinį
išgyvenimą, kuris ateinančių
metų bėgyje neišblyštų ir nelei-
stų kasdienybės rūpesčių bei
džiaugsmų bangose ištrinti iš
mūsų sąžinės kategorišką šauks-
mą: netekusiai laisvės tėvynės
kiekvienas lietuvis privalo pa-
dėti visur ir visada.

Todėl šiandien jaučiu ypatingą
atsakomybę turėdamas garbės
prabiltį į šį garbingą Chi-
cagos lietuvių susirinkimą. Tk
žinodamas, kad ši kolonija iš-
siskiria ne tik gausumu, bet ir
lietuviškojo gyvenimo judrumo
plačiais užmojais bei intelektu-
alinių židinių pozityviais pasi-
reikšimais, tikiu, kad mano čia
su jumis pasidalintos mintys
prisidės prie mūsų bendrų pas-
tangų Lietuvos laisvės bylą pa-
daryti visos mūsų veiklos pa-
grindiniu objektu ir kad šis mi-
nėjimas bus bent mažas žingsnis
mūsų politinės veiklos sustip-
rinimo kryptimi.

Ieškant naujų kelių ir prie-
monių kaip Lietuvos laisvės ko-
vą padaryti sekmingesnę, neiš-
vengiamai mūsų dėmesį patrau-
kia nepaprastu tempu besikei-
čiančios tarptautinės sąlygos.
Negalima nepreileisti, kad pas-
tarieji pasauliniai įvykiai netu-
rėtų įtakos vienu ar kitu atžvil-
giu į visos Rytų Europos tautų,
o kartu ir į Lietuvos likimą.
Todėl mes privalome išmokyti
skaityti laiko ženklus ir kar-
tu negalime sustingti savo veik-
los rutinoje.

Mus labiausiai šiuo metu do-
mina Čekoslovakijos įvykiai ne
tik dėl to, kad čia bandoma ieš-
koti nekurių analogijos su mū-
sų tėvynės likimu, bet ir todėl,
kad tie įvykiai sukrėtė Mask-
vos imperijos pagrindus, o taip

sė tarnybą užsieny kaip
Lietuvos diplomatijos še-
fo pavaduotojas. Vėliau
hitlerininkai kalino jį 1
metus ir sovietai 10 mė-
tų. Teneužmiršta lietu-
vių tauta šio žymaus
valstybės vyro, davusio
jai savo jėgas ir už ją
kentėjusio. Lietuvos žemė,
kurioje palaidotas
Petras Klimas, bus jam
lengva, nes jis mirė, ti-
kėdamas, kad ji bus vėl
laisva.

MŪSŲ ISTORINĖ MISIJA IR
NEIŠVENGIAMA PAREIGA

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininko dr. J. K. Valiūno
kalba, pasakyta Vasario 16 minėjime Chicagoje.

pat žymiai pakeitė pasaulio vie-
šąją nuomonę. Sov. Rusijos ne-
naudai, Čekoslovakijos įvykiai
parodė, kad tautiškai ir poli-

kiniu buvo komunistinio tautų
kalėjimo diktatoriai. Politinė
logika remiantis šiuo metu ga-
lima prileisti dvi galimybes ko-

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas dr. J. K. Valiūnas. V. Maželio nuotrauka

tiškai subrendusi tauta negali
neribotą laiką būti laikoma sve-
timos valstybės valdžioje ir net
įtakoje, nežūrint kokių pretek-
stų to siekiama: strateginių, ūki-
nių ar ideologinių. Nuostabą ir
pagarbą Čekų-slovakų tautai
kelia jų nepaprastas vieningu-
mas ir ryžtingumas nežūrint
Maskvos grasinimų bei bruta-
lios okupacijos. Kad rusams ne-
pavyko sudaryti išdavikinę Pra-
hos vyriausybę, reikia laikyti
visišką Maskvos manevrą ne-
pasisekimu ir lemiamaus reikš-
mės ateičiai turinčiu čekų - slo-
vakų laimėjimu. Viešosios pa-
saulio opinijos visuotini pa-
smerkta, Maskva sukrėtė komu-
nizmo "commonwealth" mitą,
kurio norėjo savo gėdingą zy-
gį pateisinti. Tačiau tai nė kiek
nesušvelnino visiško Maskvos
moralinio ir politinio pralai-
mėjimo.

Nesunku įžvelgti, kad visa pas-
tarųjų mėnesių istorinė raida
vyksta Čekoslovakijos įvykių
šešėlyje ir poveikyje. Ne-
žūrint kokią atomazgą turės
dabartinė Čekoslovakijos dra-
ma, jos herojiniai momentai,
prasiveržę gilaus patriotizmo
ir tautinio vieningumo persunk-
toje įvykių raidoje, turės įve-
piančios, uždegančios įtakos vi-
sai Rytų Europai ir gal pačiai
Sovietų Rusijai. Atrodo, kad ar-
tėja laikas, kad despotiškos prie-
mos nepajėgs užgniaužti vis-
stipriau ir ryškiau kylančių rei-
kalavimų: laisvės, teisingumo ir
pagarbos asmeniui. Netenka abe-
joti, kad Čekoslovakijos drama
yra įdėmiai sekama ir paverg-
toje Lietuvoje. Yra neabejotinų
įrodymų, kad Rumunijoje ir Ven-
grijoje svarstomos galimybės,
kaip nusikratyti Maskvos meš-
kiškos globos ir pasukti į nau-
jas reformas, kurios suteiktų
daugiau laisvės ir gerovės tų
kraštų gyventojams.

Rytų Europos įvykių raida, be
abejo, priklausys didele dalimi
ne tik to regijono tautų ryžto
ir pastangų išsiveržti iš Mask-
vos priespaudos, bet ir nuo po-
litinės raidos pačioje Sovietų Ru-
sijoje, o taip pat ir galimų tarp-
tautinių jėgų persiorganizavimo
bei galimų konfliktų plėtos. Po
intelektualių teismų ir ištėrimų,
po gūdaus šauksmo prie iš-
komunizmo atsivertusio rašy-
tojo karsto Maskvoje, kad lais-
vė ateis, dabar pačiame Krem-
liuje nuaidėjo šviesai, kurių tai-

munistinės imperijos likiminė-
je raidoje: bandymas grįžti į
stalininį terorą išsaus reakci-
ją ir vidinį sprogimą, gi toles-
nis varžtų atleidimas ves į vis
drąsesnius laisvės reikalavi-
mus ir neišvengiamą rusiškos
komunizmo imperijos žlugimą.
Deja, ši raida vargu ar vyks
mūsų norimu tempu. Juo labiau,
kaip, kaip minėjau ji žymiai pri-
klausys ir nuo kitų tarptautinės
raidos faktorių.

Po Čekoslovakijos fiasko,
Maskva skuba savo pašlijusį
prestįžą atstatyti siūlydama
Washingtonui tuoju turtis dėl
raketinių ginklų suvaržymo, o
Artimųjų Rytų konflikto likvidavimui
pateikė savo planą. Yra
žinių, kad Maskva taip pat stū-
lys užšaldyti dabartinę Europą
ir Vokietiją dalinančią sieną, o
taip pat žymiai išplėsti JAV ir
Sovietų Rusijos prekybos santy-
kius. Kaip į šiuos Maskvos ma-
nevrus reaguos naujoji prezi-
dento Nixono administracija ir
kokios politikos laikysis iki
sprogimo vėl įkaitusio Artimų-
jų Rytų konflikto atžvilgiu, pa-
rodys netolima ateitis.

Jei Čekoslovakijos okupacija
sugriovė de Gaulle Europos liki-
dalo Uralų iliuziją ir įkvėpė kiek gy-
vybės bevystančiam šiaurės At-
lanto pakui, nauji Maskvos po-
litiniai ėjimai ir ypač jos lai-
vyno įsitvirtinimas Vduržemio
jūroje, grėsmingo Artimųjų Ry-
tų konflikto akizvizdoje gali iš-
pagrindyti pakeisti tarptautinį Wa-
shingtono ir Maskvos santykių
pobūdį. Jei dar pridurtume ga-
limą Vietnamo karo užbaigimą
ir didžiojo Azijos milžino --
komunistinės Kinijos -- galimą
išėjimą į tarptautinę areną, tai
turėsime pripažinti, kad netoli-
ma ateitis yra pilna eventualių
netikėtumų ir sunkiai numatomų
vykių. Su viltimi ir pasitikėji-
mu nukreipiame savo žvilgsnį
šiuo metu į Washingtoną, kur
prie vyriausybės varo atėjo
žmogus, kuris didelę savo po-
litinio veikimo dalį yra pasky-
ręs kovai su komunistinėm įta-
kom į šio krašto gyvenimą. Jis
gerai pažįsta ir tarptautines
Maskvos pinks. Mūsų, kaip
šio krašto gyventojų ir piliečių
pagrindinis prez. Nixonui lin-
kėjimas yra, kad jis, kaip ga-
lingiausias pasaulyje valstybės
prezidentas, turėtų drąsos ir
moralinės pareigos pakelti bal-
są už Vidurio Europos ir, ypa-

Mums rašo

ISTORIJA KARTOJASI

Lietuvoje 1936 m. pa-
sirodė nei šio, nei toks
laikraščio pavidalo aiš-
kiai viskam opozicinis
žurnaliukas "Literatū-
ra", kurio išėjo trys nu-
meriai. Pagal lietuvių
Enciklopediją (16 t., 289
psl.), žurnale domina-
vo jaunoji marksistinė
karta, kaip P. Cvirka, S.
Neris, K. Korsakas, J.
Šimkus, A. Venclova ir
panašūs, kurie skleidė
prosovietines nuotaikas,
o Lietuvą okupavus ru-
sams, jie parodė savo
tikrąjį veidą. Kaž ko-
kio nesupratimo dėka,
gal norėdami savotiškai
atsijauninti ar parodyti
savo principinę opozici-
ją viskam, prisidėjo ir
keli profesoriai. Kaiku-
rie, kaip V. Krėvė ir
Vacl. Biržiška, paskum
susiprato ir, apgailesta-
vę savo antrosios jau-
nystės klaidas, mirė
tremtyje. Tai tokia yra
istorija.

O dabar pažvelkime į
dabartį. Šią vasarą Chi-
cagoje pasirodė labai pa-
našios formos ir gimini-
ningo turinio laikraštus-
kas "Akiračiai", kurio
išėjo keturi numeriai.
Redakcija 2 nr-rio 15 psl.
paskelbė: "Pirmojo Aki-
račių numerio ploto apytik-
riai 20% užpildė tautini-
ninkai, 30% -- ateitinin-
kai, 30% -- santariečiai-
šviesiečiai, 10% -- skau-
tai ir 10% -- greičiausiai
komunistai ir komjau-
nuoliai. Red.". Ačiū už
atvirumą. Dabar žino-
sime, su kuo turime rei-
kalą. Sveikai galvojan-
tiems, net ir vienas nuo-
šimtis komunistų ar kom-
jaunuolių jau yra per-
daug. Ir vienas deguto
šaukštas visą puodą me-
daus sugadina.

Tas laikraštukas kon-
kuruoja "Vienybei", kuri
parašė, girdi, iš Lietu-
vos atvykusį arba tik-
riau okupanto atsiųstą
Noreikų porėlės koncer-
to Chicagoje pelnas pa-
skirtas "Akiračiams" pa-
remti. Mes nežinome, ar
tai tiesa (paneigimo ne-
teko pastebėti), tačiau gi-
minystė yra aiški.

(as)

tingai, Lietuvos laisvės ir ne-
priklausomybės reikalą. Var-
gu ar galime tikėtis staigių po-
sūkių JAV užsienio politikoje,
nes ji yra paremta, kaip ir kiek
vienos valstybės, pirmoje eilė-
je savųjų interesų respektavi-
mu ir tik antroje vietoje kitais
motyvais. Deja, tarptautinių
santykių plėtimėje moralinis įsi-
pareigojimas, teisingumas ir
mažųjų tautų teisų gynimas daž-
niau yra išimtis, negu taisyklė.
Nežūrint to, nauji žmonės su
naujom idėjom Washingtono mu-
špareigoja nepreileisti šios pro-
gos ir Lietuvos laisvės klausimą
iš naujo kruopščiai paruo-
šus ir panaudojant tinkamiausius
kanalus vėl iš naujo pri-
statyti ir reikalaui konkrečių
žygių tam klausimui bent iš
mirties taško išjudinti.

Sekdami Čekoslovakijos dra-
mą, be abejo, suširdėla paste-
bime, kad, deja, nieko panašaus
dabartinėse sąlygose Lietuvoje
įvykti negali. Dar prieš prasi-
dedant antrajam pasauliniam ka-
rui, Lietuva tapo niekšingo va-
dinamojo Molotovo-Ribbentropo
sandėrio auka. Modernių laikų
istorijoj retas faktas, kad nepri-
klausomos valstybės likimu
prekiauti dvi galingesnės jos kai-
mynės. Tuo sandėriu Lietuvos li-
kimas iš anksto buvo nuspręs-
tas ir tolimesni Maskvos agre-
sijos veiksmai ir jų neva lega-
lizavimo vaidinimas vadinamųjų

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

NEW YORKO LIETUVIAI SNIEGE

Milljoniniame New Yorke ir jo apylinkėse gyvena plačiai išsisklaidę tarp svetimųjų ir keletas tūkstančių lietuvių. Kartais pamatai lietuvišką pažįstamą veidą sausakimšai stačių žmonių perpildytame traukinyje į darbą ar iš darbo važiavimo valandomis. Arba važiuodamas automobiliu iš tolo pasitebi mūsų vyti raudoname fone ant šalia tavęs šliaužiančios mašinos lango, ar pastatęs savo auto žiūri, čia pat jau stovi kita su lietuviškos trispalvės ženkleliu. Ir pajunti malonų jausmą, kad čia, toje amžinai skubančioje, bėgančioje žmonių minioje nesi vienišas. Eidamas paplūdimiu tarp daugelio tautų ir įvairių kalbų margumyno, staiga išgirsti lietuvišką žodį. Nors tų žmonių veidai tau niekur nematyti, bet staiga jauči, kad jie iš visų aplink esančių tau artimiausi.

Ir taip mes plaukiam pasroviui su margaspalvėmis žmonių minia visuose pasaulio kraštuose, laisvuose ir sovietinio komunizmo pavergtuose. Kartu su jais džiaugiamės tų laisvųjų kraštų laimėjimais, politiniais ėjimais ir ekonominiais atsiekimais ir sielojamės pralaimėjimais bei jų padarytomis klaidomis. Mes esame tų kraštų gyvenimo dalis. Mus priglaidusį kraštą ištikus nelaimėms nukenčiame ir mes lietuviai. Nukritus lėktuvui su užuojauta artimiesiems skaitome žuvusių pavardes, bet pirmiausia jų sąrašuose ieškome lietuviškų pavardžių.

Prieš keletą metų Waterburio miestelį, Conn. nusiaubė potvynis, nei lietuviai neišvengė nepraradę gyvybių, namų ar kitaip nukentėję. New Yorke paskelbus tarp miestinių traukinių streiką, žmonės į darbą iš priemiesčių keliavo įvai-

EMILJA ČEKIENĖ

riom priemonėm kaip kas išmanė. Ne kartą man teko autobusu pamazu su pasistovėjimais slenkant matyti pakeliui žygiuojanti pažįstama tautietį, pralenkiant mūsų autobusą, mat pėsčiam daug vietos nereikia, užtenka siaurų takelių tarp automobilių masės žygiuoti.

Prieš porą metų New Yorkui atsidūrus visiškai tamsoje be elektros šviesos, vėl kartu su visais kentėjo lietuviai. Vieni iš darbų išėję slapinėjo tamsiose gatvėse, sukdami galvą, kaip namus pasiekti, kurnakvynė rasti, nes viešbučiai visi pilni. Kiti dar suspėję įlipti į traukinius, pakeliui į namus elektros srovei staiga sustojus, pakibo ore tamsioje ir nežinioje. Dargit traukiniai sustoję požemiuose be oro, be išėjimo. Ne vienas eidamas pėsčias namo buvo užpultas nematomo pasalinio plėšiko. O tie, kurie ilgiau dirbo, tamsos buvo užklupti darbovietėje ir įstaigose miegojo ant statulų ar po stalais popierių pasikloję. Į tamsų New Yorką išlipo iš lėktuvo ir operos sol. Lilija Šukytė pirmą kartą atvykusi į operą.

Štai ir dabar vos tik iškrito daugiau sniego, New Yorko gyventojai, jų tarpe ir lietuviai vėl kenčia. Štai tik keletas pavyzdžių iš mums gerai pažįstamų newyorkiečių:

Vasario 8 dieną, šeštadienį buvo šilta, saulėta žiemos diena, todėl nenuostabu, kad daugelis išvažiavo lankyti giminaičių, draugų ar kitais reikalais. Išvyko savaitgalniui ir LNF iždininkas Saulius Sirusas su žmona ir mažamečiais vaikais į tėvų ūkį už 80 mylių nuo namų. Sekmadienį skambina tėvams į

New Yorką, kad pabudę rado tiek sniego aplink, jog neįmanoma išsikaupti per ilgą lauko takelį ligi greitkelio, o maisto nebėra, nes buvo su savim pasirūpinę tik tai porai dienų. Deja, tėvai tegalėjo pastiprinti tik raminančiu žodžiu.

Laimingiau iš "kalėjimo" išsilaisvino jaunavedžių pora, susituokę tik didžiosios sniego pūgos išvakarėse ir "išvykę" į Europą povestuvinei kelionei. Šeštadienį lietuviškos vestuvės vyko puikiai, po visų iškilnių jaunieji išskubėjo tiesiai į aerodromą ir lėktuvą Europon. Bet štai pirmadienio rytą suskamba telefonas ir, didžiausiam tėvų nustebimui pasigirsta dukrelės balsas: "Mamyte, mes dar tebesėdim Kenedy aerodromo viešbuty kaip kalėjime, nei valgę nei gėrę ir nežinia, kaip ilgai sėdėsime, atneškit valgyti."

Mes visi per radiją girdėjome, kad turėjusius išskristi 6 tūkstančius keleivių helikopteriais maistą vežiodami maitino. Jų tarpe greičiausiai buvo ne viena tokia lietuvių pora.

-- Kaip nunešti? -- suka galvas tėveliai, kaip pasiekti.

-- Aš pasikviesiu Algį ir mes nueisim pėsčią, -- pasisūlė jaunosios brolis. Taip ir padarė. Nunešė, pavalgydino ir visi keturi paskui laimingai grįžo iš "povestuvinės kelionės" namo.

Lapričio 13 dienos žygininkas Antanas Mažeika su žmona ir mažu sūneliu savaitgalį lankė tėvus ir išvyko namo į New Jersey. Išvažiavo 1 val. p.p. Nesunku suprasti, koks išgąstis apėmė tėvus, kai 7 val. vakare pamatė policijos automobilį prie savo kiemo sustojant. Amerikoj policijos vizitai nežada nieko gero. Mat, Antanas pavažiavęs 30 mylių įstrigiu sniege, kad ir kaip kasė ir valė sau kelią, bet kliūčių nenugalėjo. Sustojų vietoje ir baigta. Kaip ilgai galės stovėti, galvoja jis, sušals Gražina, o svarbiausia Petrelis. Po ilgesnio laukimo pamatė policijos auto, kuris tačiau nedaug dėmesio kreipė į pakelyje stovinčius pakeleivius, kurių buvo tiek daug, tūkstančiai keliuose užstrigę. Jam tačiau pavyko prisiprašyti pagalbos mažojo sūnaus vardan.

Dr. V. Paprockas su žmona jau trečiąją sniego dieną nuvažiavo į New Yorką ir, grįžtant traukinys sustojų laukė laukė ir galų gale pranešė, jog toliau nebeis. O kitų jokių priemonių grįžimui. Na ir patraukė pėsči be kelio, be takelio tiesiai į namus 16 inčų gilumo sniegu ir, žinoma, po kelių valandų pasiekė jaukius malonius namus.

Nepasiruošusi sniego pūga užklupo ir Balfo reikalų vedėją kun. Geisčiūną kuris nuvykęs sekmdienio rytą į prel. J. Balckno parapiją Maspeth, N.Y., tris dienas išbuvo

Mūsų istorinė misija...

(Atkelta iš 3 psl.)

liaudies balsavimų keliu, buvo anų nusikaltėlių susitarimų logiška išvada. Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo Komitetas netrukus paskelbs šį laikotarpį liečiančius ir ilgą laiką paslaptįje laikytus dokumentus.

Visi tarptautiniai įvykiai gali būti vertinami tarptautinės teisės arba politikos požiūriu. Tarptautinė teisė dar tebėra netobuloje stadijoje, nes suvereninių valstybių veiksmus riboja tik tos sutartys ar daugumos valstybių pripažįstamos normos, kurias ji savo noru ratifikuoja. Todėl politinis arba tikslingumo bei intereso principas dažnai nulemia valstybės veiksmus ir jam paaukojamos sankcijų neturintys tarp. teisės normos remiantis "rebus sic stantibus" išimtimi.

Jei kankurios valstybės, įskaitant ir JAV, nepripažįsta Maskvinės Lietuvos aneksijos, tai jos taip daro ne politiniais sumetimais, bet laikydamas Rusijos agresiją tarptautinės teisės normų ir jos pačios su Lie-

užblokuotas sniego, nežinint kaip stengėsi grįžti, nes Balfo įstaijoj tiek degančių reikalų ir darbų. Gerai dar, kad klebonijos šeimininkė nepritrūko maisto nenumatydam suvečiui. Po trijų dienų pagaliau pėsčias į Brooklyną parėjo.

Laima, gyvenanti pačiame New Yorko vidury, buvo sukvietusi tą sekmadienį drauges į sėdės mergvakarį 4 val. p.p. Dvi draugės iš tolimesnės apylinkės sėdo į traukinį, kuris neilgai važiavęs sustojų ir stovėjo taip ilgai, kad jos vargšės kelionę pradėjusios 1 val. p.p. atvyko į vietą 1 val. naktį, po iškilnių, po vaišių nuėjo normaliai turėjo važiuoti porą valandų.

Bet iš visų liūdniausiai bagėsi kelionė inž. Gerimanto Peniko, kuris su žmona Danute važiuodamas namo iš ligojinės su naujagime dukrele sniege įklimpo ir sėdėjo, kol pro šalį šliauždamas kitas automobilis visus tris paėmė ir pavėžė iki artimiausiai gyvenančio savo draugo šeimos. Tie Penikus priglaidė ir savo automobilį bandė vežti iki jų namų. Tačiau ir šis įklimpo sniege. Kadangi namai buvo jau nebetoli, tai patikimiausia liko paskutinė grįžimo priemonė -- nuosavos kojos. kuriomis tėvai parsinešė naujagimę dukrelę namo per sniegą, vėją ir pūgą. O rytojaus dieną Gerimantas nuėjęs prie savo auto neberado motoro.

Pasirodė, kad ne be reikalo hipiai grįžta į primitivų gyvenimą, nes pavyzdžiai rodo, kad nelaimės atvejais visose srityse primitivios priemonės yra pačios patikimiausios ir atsargiausias. "Langsam, aber sicher", sako vokiečių patarlė.

Tai tik keli didmiesčio gyventojų netikėtų kliūčių bei vargų rūpesčiai, bet ką tai reiškia palyginus su Sibiro tremtinių vargais. Tai tik priminimas mums, kad yra kažkas aukštesnio už visą žmogaus protu išrastą techniką, kas turi jėgos sustabdyti visą žemės judėjimą, sugriauti žmonių planus ir priverčia susimąstyti, kas toji jėga ir kas ją tvarko.

tuva sudarytų sutarčių laužymu. Atsižvelgiant į tai visoje mūsų laisvės kovoje mums reikia akcentuoti faktą, kad Sovietų Rusijos agresija prieš Lietuvą ir tolimesnį aneksavimo veiksmą yra nusikaltimai prieš tarptautinės teisės normas. Šiomomentą taikliai praeitame Vliko seime pabrėžė kaip tik chicagieškis juristas (dr. K. Šidlauskas). Turint tai mintyje mums yra nepaprastai svarbu kuo skubiau surinkti, sutvarkyti, paskelbti visus Lietuvos bylą liečiančius dokumentus ir efektingai juos panaudoti, kai kreipiamės į vyriausybės ar kitas institucijas siekdami tinkamai pristatyti Lietuvos klausimą.

Netenka abejoti, kad Sovietinė Rusija, neteisėtai pasigrobusi Lietuvą, stengiasi ją kuo veikliau niveliuoti ir tuo sunaikinti savo nusikaltimo įrodymus. To tikslo siekia plataus masto ir rafinuotomis priemonėmis. Okupacijos pradžioje tai vykdė per masinius lietuvių trėmimus. Pastaruoju metu tai daro kitais būdais. Dirbtinis ir priešinamas Lietuvos ūkiniams interesams krašto pramoninimas atneša vieną po kitos rusų kolonistų bangas, gi lietuvių išsklaidymui po plačiąją Rusiją randama pakankamai pretekstų ir kelių. Per mokyklas, karinės prievolės vykdymą ir komjaunimo organizaciją rusinama ir žalojama jaunuoji karta, o religijos persekiojimas grąauna tautos moralinius pagrindus. Melo, netikrumo ir neviltingos atmosfera, kaip juodas debesys, slepia lietuvių tautą, jau 25 metus nežančią azijinių okupantų priespaudos jungą.

Sekdami, kiek sąlygos leidžia paverptos mūsų tautos nusitelkimus ir laikyseną viltingai galime tarti, kad nežinint visų okupanto pastangų, jos dvasia ir tautinė sąmonė nėra palaužta, ir jos veržlumas ir atsieikimai įvairiose srityse įrodo tikslingą ir gal šiose sąlygose vienintėlį galimą kelią. Mūsų apgalvotas, išradingas ir tautinius interesus atitinkas laikymasis pavergtosios tautos atžvilgiu stiprins jos tautinį atsparumą ir pasiryžimą išverti.

Kai didžioji lietuvių dalis tėvynėje tyliai ir be šviesosnių pragiedrulių kovoja dėl tautinės egzistencijos, kai tarptautiniai horizontai drumsčiasi, kai komunistinės kolosas, laisvės idėjų ir žmogaus prigimties reikalavimų sprogdinamas, ima aižėti savo pagrinduose, mums paskęsti kasdienybės smulknesnėse, nuklysti į pavojingas iluzijas ar pasilikti nuošaliai nuo mūsų tautos likiminės kovos -- būtų nedovanotinas nusikaltimas. Net ir jaunajai kartai, jau tėvynės nemačiusiai, nėra kelio pasitraukti iš savo tautos, nesulaužant Kurėjo ir prigimties nepakeičiamų normų, nes tautą sudaro ne tik viena karta, bet visa jų -- buvusių, esamų ir ateisimų -- grandinė. Jas visas riša bendra istorija, kalba, tradicijos ir, pagaliau, kraujas.

Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo Komitetas, mano giliu įsitikinimu, turi likti pagrindinė ir aukščiausia mūsų politinio darbo gairių nustatymo, planavimo, koordinavimo ir vykdymo institucija. Dažnas priekaištas, kad grupinis jo sudarymo metodas užkerta kelią jame pasireikšti jaunajai kartai, nėra pagrįstas, nes jo sudėtyje jau dabar turime visą eilę jaunų ir pajėgių žmonių.

Bendrai svarstant, sukurti organizaciją vaduojantis grupiniu atstovavimu yra priimtas metodas, ypačiai lūžių laikais ir sąlygose, kuriose neįmanoma įvykdyti normalius rinkimus. Taisai principas yra prigijęs ir JAV lietuvių gyvenime. Juo einant sudarytos dvi iš pagrindinių organizacijų -- ALT ir BALFas. Gal ir nesunku atsakyti formalų-sofistinių klausimų -- kuri organizacija turi platesnę atramą visuomenėje: ar ta kurios valdomųjų organų rinkimuose dalyvauja geriausiai atveju 8-10% lietuvių, ar ta, kurią sudaro penkialika politinių grupių, kovos ir teritorinių rezistencijos sąjūdžių. Juo labiau, kad tos visos politinės grupės susiformavo lietuvių visuomenės diferenciacijos tekmeje iki nepriklausomybės atstatymo, nepriklausomybės laikais, abiejų žiaurių okupacijų metais ir didžioje tremtyje. Nemažiau yra reikšminga, kad mūsų išeivii vyres-

nioji karta yra irgi diferencijavusis panašiomis ideologinėmis kryptimis. Taip pat yra pabrėžtina, kad, ir organizacijos, grindžiančios savo reikšmę ir patikėjamą visuomenėje rinkimais -- vadovaujantys asmenys priklauso vienai ar kitai grupei ar sąjūdžiui, esantiems VLIKo sąstata.

Okupacijų nukraujuota tauta sukurė VLIKą ir davė jam mandatą ginti pavergtos tautos kamieno ir lietuviškos diasporos gyvybinius reikalus tarptautiniam forumui. Man atrodo, kad Vlikas teisingai suprato kenčiančios tautos aspiracijas. Jis per 25 metus sėkmingai tai vykdė.

Vlikas paliko ištikimas pirmajai Vliko deklaracijai (2.16.44), kuri "kviečia visų politinių nusistatymų geros valios lietuvių nusiteikti tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės dvasia nelygstamoje kovoje dėl Lietuvos".

Neseniai vienas savaitrašties, kuris drąsiai skelbia "Okupantai, šalin iš Lietuvos", rašė, kad Vlikas turi penkialika vartų pro kuriuos gali įeiti visi, kam rūpi Lietuvos nepriklausomybės atstatymas, lietuvių tautos gyvybiniai reikalai.

Vlikas nenori, vengia turėti priešių lietuvių visuomenėje. Vlikas kviečia visus į didžiąją tautą. Jie ieško taikos. Tačiau tai nereiškia, kad Vlikas atsisakys ginti tuos idealus, kurių gyveną tauta jam patikėjo. Tad bandymas griauti reorganizuotą ir konsoliduotą Vliką nėra patarimas laisvinimui, nėra patobulinimas veiklos metodo, Vliko kilmė, patirtis, platus pripažinimas ir 25 metų tradicija yra per daug vertingi atributai, kad neapgalvotai pasektume lengvą pėdsikais pasitilymais.

Aš tikiu, kad mes esame pakankamai politiškai išprusę ir VYR. Liet. išlaisvinimo Komiteto negrausime, bet jį padarysime tikrai veiksmingą ir vadovaujantį visai mūsų laisvės kovai. Tai vienintėlis tikslingas kelias.

Lietuvos laisvės kova yra tokia neribota, kad visi ir kiekvienas savaip gali į ją įsijungti. Tačiau mano nuoširdus kvietimas yra, kad kiekviena mūsų bendresnio pobūdžio organizacija įsijungia didžiojo tauton. Pavyzdžiui galima nurodyti Lietuvos Vyčius, kurie kasmet Lietuvos reikalui parašo tūkstančius laiškų. Garbė ir padėka jiems už tai.

Žvilgtelėjome prabėgomis į neramius tarptautinius horizontus, bandėme įžvelgti mūsų tautos nusitelkimų pavergtose tėvynėje ir staptelėjome ties mūsų uždaviniais bei jų vykdymo galimumais, tiek Vliko apimtyje tiek visų mūsų suelktitėmis jėgomis. Baigdamas noriu išreikšti mano tvirtą tikėjimą, kad mes esame pajėgūs -- intelektualinių ir medžiaginių požiūriu mūsų pastangas padėti pavergtai tėvyni suaktyvinti ir racionalizuoti iki tokio laipsnio, kad jomis būtų atsiekta optimalinių išdavy šių dienų galimybių ribose ir kartu būtų visu rimtumu pasirušta momentui kai Lietuvos laisvės klausimas atsidurs tarptautinių sprendimų arenoje.

Tai mūsų istorinė misija ir neišvengiama pareiga.

Lai mus stiprina ir paskatina didesniai ryžtui pakartotinai mus pasiekiančios žinios iš pavergtos tėvynės, kad ten, nežinint priespaudos, Lietuvos laisvės viltis yra gyva ir kad pavergtieji mūsų broliai mus prašo ir ragina, nepavargti, nepamiršti tėvynės ir kur bei kada tik galima šaukti pasauliui dėl lietuvių tautai daromų okupanto skriaudų. Jų viltys, kad laisvė Lietuvai turės ateiti ypatingai sustiprėjo po Čekoslovakijos įvykių ir juos sekusio Sov. Rusijos moralinio pralaimėjimo. Gyvename akcijos ir pasaulinio nerimo laikus. Kai tėvynės priespaudą kenčia, mes negalime neišgirsti jos skundo ir pasiskubėti jai į pagalbą.

Lai ateinantieji metai būna mūsų laisvės kovos suvisuotiniamo ir suaktyvinimo metai, o aukščiausias telaimina mūsų teisingas pastangas.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Š. m. kovo 23 d., sekmadienį, Le Cordon Bleu salėje, Jamaica Ave. ir 96 gatvės kampas, Woodhaven, N. Y., įvyks anglų kalba veikalo "LITHUANIA" autoriaus ir redaktoriaus, Lietuvos Pasiautinių prof. Patarėjo šveicarijoje dr. Alberto Geručio, prof. J. Puzino, prof. J. Jakšto, dr. A. Budreckio ir min. S. Lozoraičio -- leidinio autorių pagerbimo ir su veikalu susipažinimo POPIETĖ.

Akademija -- kalbės dr. A. Gerutis ir dr. V. Paprockas, meninė dalis.

Vaišės -- kokteilis, užkandžiai ir kava.

Pradžią 2 val. p. p. punktualiai.

Auka 7 dol. asmeniui.

Maloniai kviečiame lietuvių visuomenę dalyvauti apie tai pranešant iki kovo 15 dienos šiais adresais:

J. Bagdonas, 85-59 88 Street, Woodhaven, N. Y. 11421. Telef. 441-2374.

E. Čekienė, 87-80 96 St., Woodhaven, N. Y. 11421. Telef. HI 1-4172.

Rengimo komitetai sudaro šių organizacijų pirmininkai bei atstovai:

E. Čekienė, J. Kiaunė, A. Senikas, S. Sirusas ir L. Tamošaitis -- Lietuvos Nepriklausomybės Fondas;

A. Diržys -- Korp! Neo-Lithuania Filisterių Sąjunga;

V. Gruzdyš -- ALT S-gos Rytų Apygarda;

S. Gudas -- New Yorko valstybės tautybių respublikonų lietuvių atstovas;

A. Jurgėla -- ALTS Brooklyn skyrius;

A. Sperauskas -- Richmond Hill, N. Y. skyrius;

A. Trečiokas -- Elizabeth, N. J. skyrius;

J. Valiušaitis -- Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio New Yorko skyrius.

LITERATŪRINĖ POPIETĖ

Š.m. vasario 2 d. Newark, N.J., literatūrinė popietė, įvykusioje Balčiūnų namuose, buvo arčiau susipažinta su trimi knygomis: K. Barėno "Atsitiktiniai susitikimai", Pauliaus Jurkaus "Ant Vilnelės Tilto" ir "Lietuvių Literatūra Svetur".

Pranas Naujokaitis, žinomas literatūros kritikas, trumpai apibūdines dvi pirmąsias, ilgiau sustojo prie "Lietuvių Literatūra Svetur". Jo nuomone, šis veikalas monumentalus, 50 metų Nepriklausomybės sukakčiai paminėti ir tremties rašytojų darbams įvertinti skirtas. Gaila, jis yra beveik vienos grupės žmonių pasisakymas -- lyg būtų atgavinti, praplėsti "Literatūros Lankai". Autoriai skiriasi tendencijom, tonu ir pasiektais rezultatais.

A. Vaičiulaitis -- Poezija. Autorius aukšto akademinio išsilavinimo. Jis pats rašytojas, klasikas, ir, kaip kritikas, preciziškas, tikslus. Tačiau, šioje studijoje, esama spragų, disproporcių. Stasiui Pilka paskirta tiek pat vietos, kiek Brazdžioniui. Ties Nyka-Nyliunu, Radausku, ir t.p., perilgai sustojama. Algimantą Mackų kartoja pasigaudamas bendros nuotikos. Jurgis Baltrušaitis lyg ir dirbtinai įtrauktas, nors jis nebe šio laikotarpio.

Kęstutis Keblys -- Romanas. Gaila, šioje srityje turėdamas per mažai žinių bei patyrimo, daro drąsius ir kietus pareiškimus. Nors turi literatūrinių gabumų ir, kai kurios analizės teisingos, tačiau, visumoje to per mažai, kad atitektų kaip apžvalgininkas, o kaip literatūros kritikas. Jo kriterijus: žmo-

gui skiriamas meninio lygio laipsnis. Nepasakoma plačiau, tik nustatyta viena sritis, kurioje ieško žmogaus. Jo metodas chronologinis. Paimti laikotarpiai ir nusakoma vienu sakiniu. Jeigu pasitaiko tamė laikotarpio koks geresnis romanas -- tai jau romano pakilimas. Ir atvirkščiai. Šitokiu metodu einant Kebliui ir Daubarui "Duonos beieškant" -- romanas, ir kitas "Mėlyna Suknelė", taip pat romanas.

Rimvydas Šilbajoris -- Novelė. Tai jaunas akademikas, savo srityje kompetentingas. Jis turi intuityvias kritiko savybes, įsijaučia į daugelio kūrybą. Tačiau, kai kur, būtų galima apseiti be pajuokiančių žodžių. Akademinis lygis nuo to nenukentėtų...

Stasys Santvaras -- Drama. Autorius neglosto silpnųjų, bet yra džentelmeniškai apie jas kalbėdamas. Jo analizė išsami, imant, kaip literatūros ir, kaip scenos kūrinį.

Vladas Kulbokas -- Skerspjūvinis kritikas. Rašyti kritikos istoriją gali tik labai aukšto išsilavinimo ir intuityvus kritikas. Iš šio didelio darbo išėjo kratinys be metodų, be kriterijų. Kulbokas laikosi chronologijos ir, kai kur, skirsto pagal tam tikrą kryptį. Akademine -- estetiškai psichologinė kritika Kulbokui sutelpa J. Brazaitis ir Antanas Vaičiulaitis. Moralistai: Jonas Grinius, Bronys Raila ir Stasys Tamulaitis. Kalbant apie literatūrą, autoriaus pripilta tuščių filosofavimų. Ne į temą. Vietomis jis tendencingai siauras, nors šiaip, filosofijoje, gilus.

Česlovas Grincevičius. Bibliografija. Čia

pasigendama kai kurių periodinių leidinių ir neįtraukta Literatūros istorija.

Grįžtant prie K. Barėno "Atsitiktinių susitikimų", tenka pažymėti, kad šioje knygoje daugumoj vaizduojama lietuviai, pakely į emigraciją; kai kur išryškinti psichologiniai kompleksai žmonių tarpe. "Gedimino Grauduvės istorijos" vienos iš geriausių. "Atsitiktiniai susitikimai" pusiau literatūriniai. Tai beveik novelės. Tik gal per daug ištestos, išaugę iš feljetono.

Pauliaus Jurkaus "Ant Vilnelės Tilto" yra 25 pasakojimai, sukurti iš Vilniaus legendų ciklo. Vieni turtingi savo siužetais ir turi realų istorinį pagrindą, kituose to elemento nėra. Šv. Onos Bažnyčios statyba -- meniškai kūrybiškai išbaigta. Kitos legendos peizažinio pobūdžio, dar kitos -- turi dramatinio ar romantiško elementų.

Ruošiamas leidinys apie lietuvių švietimą Vokietijoje 1945-1949

Šių metų rudenį sukanka jau 25 metai, kai bolševikinei lavai slenkant į vakarus, daugelis tūkstančių lietuvių buvo nublokšti į Vokietiją. Po nuolatinių bombų lietuvių metus praleidę, kai sulaukė Didžiosios Britanijos, Jungtinių Amerikos Valstybių ar Prancūzijos kariuomenę, buvo sukoncentruoti stovyklose, kuriose teko išgyventi keletą metų. Šiose stovyklose gražiausias tremtinių kultūrinio gyvenimo pasireiškimas buvo švietimo darbas. Inicijavo kilo ne iš kurios nors vadovybės, bet stovyklose atsiradusių šviesuolių. Jie ėmėsi kurti vaikų darželius, pradines moky-

klas, progimnazijas, gimnazijas ir specialines mokyklas bei universitetą.

Vyresnieji puikiai prisimena, kokios sąlygose tas visas darbas vyko. Jie daug parodė pasišventimo. Mokyklos priėjo daug vaikų ir jaunuolių prie naudingo darbo, kurie vėliau išemigravę toliau tęsė mokslą. Daugelio tvirtinimu, tai didžiausias darbas, padarytas stovyklinio gyvenimo metu.

Nieko nežinome apie 1915-1918 m. buvusias lietuvių mokyklas Vokietijos stovyklose. Nedaug nežinome ir apie Rusijoje tuo pačiu metu buvusias mokyklas. Žinias apie mokyklas laikas, mirtys ir užmiršimas uždengė nuo mūsų. Tas pats įvykis ir su Vokietijoje atliktu švietimo darbu po II-jo pasaulinio karo, jei laiku nebus griebtasi priemonių. O vis dėlto gaila būtų leisti užnešti laiko dulkėmis veikusių 61 vaikų darželio, 79 pradinė mokyklų, 37 progimnazijų, gimnazijų, gausybės kursų ir net universitetų atminimus.

Kad tas milžiniškas darbas nenuėitų užuomarštin, kad išliktų lietuvių tautos istorijai kaip vienas gražių perlų, rašas šias eilutes yra surinkęs veikusių švietimo įstaigų istorijas ir suredagavęs "Lietuvių Švietimas Vokietijoje 1945-1949 m." Rankraštyje telpa 26 vaikų darželių, 49 pradinė mokyklų, 34 progimnazijų bei gimnazijų, 72 specialinių mokyklų, dvasinės kunigų seminarijos, DP universiteto ir daugybės įvairiausių kursų veiklos apžvalgos. Visos mokyklų istorijos parašytos direktorių, vedėjų ar kitų kompetetingų asmenų. Surinktoji medžiaga, jei žūtų, nebūtų atkartojama.

Paruoštą darbą sutiko išleisti Kultūrai Remti Draugija. Tačiau leidas nori žinoti nors minimalų skalčių asmenų, kurie ryžtasi išėjusi veiklą pirkti. Knyga, at-

VIRŠUJE: Dail. Vytauto Igno raizynas "Lithuania", kuris drauge su kitais jo darbais bus išstatytas Philadelphijoje ruošiamoje parodoje, kuri atidarys šeštadienį, kovo 1 d., 7:30 val. vakare, Dail. V. Igno pristatys dail. Romas Viesulas. Paroda tęsis iki kovo 8 d. Lietuvių Banke, 202 N. Broad St.

Lietuvių Bendruomenės Philadelphijos Apylinkės valdyba kviečia atsilankyti į parodą ir artimiausią susipažinti su dail. Igno kūriniais.

rodo, bus arti 600 puslapių, kuriuos puoš apie šimtas fotografijų. Kainos leidėjas dar negali nustatyti, nes ji priklausys nuo užsisakiusių skaičiaus ir tiražo. Todėl, kurie galvoja knygą pirkti, dabar tesiunčia tik pranešimą, kad žada pirkti, bet pinigų nereikia siųsti. Pinigus teks nusiųsti, kai bus išspausdinta knyga. Pranešimą rašyti: Kultūrai Remti Draugija, 7026 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Kitais (1970) metais sukaks 25 metai nuo minėto švietimo darbo organizavimo pradžios. Šiuo leidiniu ta proga pagerbtume tų idealistų atliktą darbą. Kurie tuo metu mokytojavo ar mokytojai, atgaivintume gražius prisiminimus ir paliktume savo vaikams puikų darbo liudijimą. Norinčių įsigyti minėtą leidinį turėtų būti tikrai didelis skaičius, nes vien vaikų darželiuose dirbo 115 auklėtojų, pradinėse mokyklose 296 ir gimnazijose -- progimnazijose 615 mokytojų, kurių sąrašai tilps šioje knygoje. O mokinių vaikų darželiuose buvo 1935, pradinėse mokyklose 3,961 ir gimnazijose -- progimnazijose, 2,858. Baigę lietuvių gimnazijas apie 1,200 abiturientų, kurių sąrašai irgi bus leidinyje. Apžvalgose daug kur minimi ir stovyklų komitetai, kurie vienokiu ar kitokiu būdu dalyvavo mokyklų gyvavimo istorijoje. Trumpai tariant, knyga patartina įsigyti kiekvienam lietuviui. Tą darbą dirbė ras savo pavarde, fotografiją ir atlikus darbus. Kas buvo atokiau nuo to darbo, sužinos, kaip žmonės dirbo savo tautos labui.

V. Liulevičius

Vardas Cleveland Trust ant jūsų čekių gražiai kalba apie jus.

Jūsų rūbuose įsiūtas ženklas, jūsų automobilio firma, krautuvės kuriose perkate -- kiekvienas sako ką nors apie jūsų asmenį.

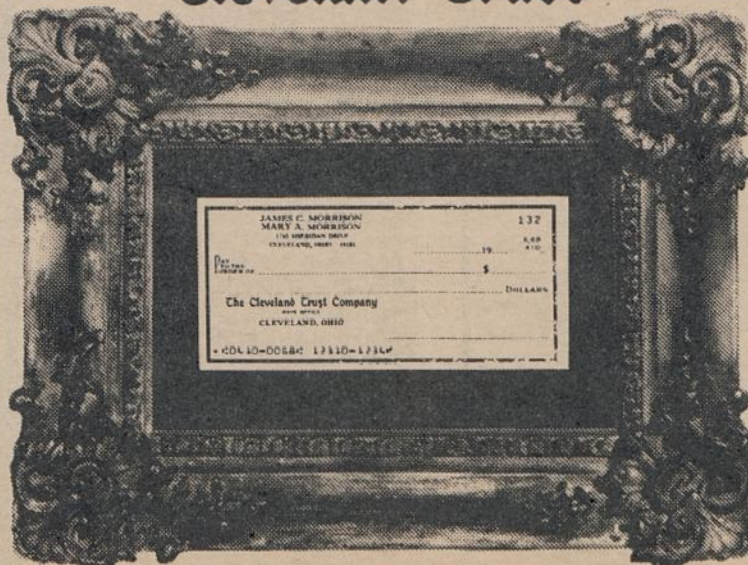
Tas pats su čekiais. Ir kadangi Cleveland Trust yra vienas didžiausių ir labiausiai patyrusių bankų Amerikoje, mūsų vardas ant jūsų čekio sako gerai apie jūsų vartojimą savo pinigų.

Taigi nors mūsų čekis atrodo kaip ir kitų čekiai, juose yra du dideli skirtumai. Vardas viršuje ir vardas apa-

čioje. Jūsų ir mūsų.

Paprašykite mus sudėti juos abu kartu. Jie atrodys puikiai.

Cleveland Trust

Gražusis Čekis.

FLORIDOS LIETUVIŲ ŽINIOS

PREZIDENTO SMETONOS MIRTIES MINĖJIMAS FLORIDOJE

Didžiulės Floridos lietuvių kolonijos St. Petersburg ir Miami paminėjo Lietuvos prezidento A. Smetonos 25 metų mirties sukaktį atvykus čia K. S. Karpiui iš Clevelando parodyti filmus prezidento atsilankymo Clevelande 1941 metų pavasarį ir jo laidotuves po jo nelaimingos mirties 1944 metų sausio 9 d.

St. Petersburg minėjimas buvo vasario 2 d., Lietuvos Klubas salėje. Minėji-

mą atidarė klubo pirmininkas A. Karnius.

Miami mieste minėjimas surengtas Lietuvos Klubas salėje, vasario 5 d., vadovaujant A. D. Kaulakiui.

Antrame filme dalyviai gavo progą susipažinti su Clevelando lietuvių kultūrinio darželiu, kuris įsteigtas 1933 metais; parodyta įvairios iškilmės prie dr. Basanavičiaus, dr. Kudirkos ir poeto Maironio paminklų. Mažai kas žino, kad tas darželis yra paminklinis darželis tiems mūsų tautos didvyriams, kai Kaune jų paminklus bolševikai be abe-

nugriovė.

Abiejose tose vietovėse dalyvavo gausiai senosios kartos lietuvių, čia gyvenančių pastoviai ir atvažiusių iš visur žiemos atostogoms. Kai kurie jų yra matę prezidentą Smetoną gyvą, kai jis lankė stambesnes lietuvių kolonijas New Yorke, Clevelande, Chicagoje, Philadelphijoje, Baltimorėje, Detrote ir kitur.

Clevelandiečiai daugumoje patys yra dalyvavę ir prezidento A. Smetonos priėmimo ir jo laidotuvių, ir darbavęsi įsteigiant lietuvių kultūrinį darželį. (r)

VASARIO 16 ŠVENTĖ ST. PETERSBURGE

Šis 51-mų metų Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimas, rengtas Lietuvos Klubas, įvyko sekmadienį, vasario 16-tą, programą vadovaujant pirmininkui A. Karniui. Greta kalbų, meninę programą išpildė klubo choras, mišrus ir vyrų, vadovaujant M. Stanioniui. Stanionis, žilagalvis muzikas darbavęsis eilę metų vienur ir kitur, dabar darbuojasi čia, padedamas pianisto žilagalvio Jono Tamulaičio, dainų programą atliko savo gerai pralavintu taip pat žilagalvių "jaunuolių", apie 30 vyrų ir moterų chorą. Visi choristai, savo laikais dainavę įvairiose kitose kolonijose, čia vėl susigrupavę, padeda lietuvišką gyvenimą padaryti įvairesniu ir smagiu.

Programoje buvo deklamacijų ir kitokių pajvairinimų.

Darbuotojai, programos pildytojai ir dalyviai veik visi yra anais laikais dirbę Lietuvos nepriklausomybės atgavimui, jos sulaukę, ir dabar vėl Lietuvai nepriklausomybę praradus deda pastangas stiprinti savo dvasią tolesnei kovai prieš Lietuvos pavergėją.

Važiuojantiems atostogų į St. Petersburgą: Lietuvių Klubas adresas: 4880 46th Avenue N., St. Petersburg, Fla. (s)

HELP WANTED MALE

EXPERIENCED GEAR CUTTERS

BARBER COLEMAN & FELLOWS.
Steady day position, fully paid hospital, medical & life insurance. Apply:
CENTRAL GEAR CORPORATION
971 East 10 mile
Madison Heights, Mich.
(13-19)

Plant Personnel

For new Band Oven Bakery in Northwestern Ohio.

BAKERY SUPERVISORS

MIXERS

MACHINE OPERATORS SET-UP MEN

MAINTENANCE MEN

First and second shifts. Advancement possibilities unlimited, relocation assistance provided.

For interview call collect
(419) 293-2911
(13-15)

SWAIN INDUSTRIES UNDER NEW OWNERSHIP

BENCH HANDS MACHINE HANDS

Age no barrier. Must be experienced. Paid vacations, Blue Cross, Holidays.

OVERTIME

15115 SPANISH CT.,
LIVONIA, MICH.
(13-15)

DIE MAKERS LATHE HANDS

MACHINE REPAIRMEN

Permanent position, 2nd shift, journeymen's card necessary.
BORG & BECK DIV.
12501 Chrysler Freeway
Detroit, Mich.
An Equal Opportunity Employer
(12-21)

GENERAL HELPER

NO EXPERIENCE NECESSARY.

STEADY WORK.

SEE MR. SCHALLER.

CADMET CORP.

20801 RYAN RD., WARREN, MICH.
(8-15)

WANTED AT ONCE

DIE MAKERS

Must be able to build dies from parts prints, top wages paid, and benefits.

Apply in Person

CASS MACHINE CO.

691 Antoinette, Detroit, Mich.
(11-20)

MILL OPERATORS

We have immediate openings for journeymen mill operators or men with 8 years mill experience.

ALSO

MACHINE BUILDERS

Immediate openings for experienced machine builders. Men with additional experience and knowledge in hydraulics are preferred.

If you are looking for a job with good wages, excellent benefits and diversified and challenging work apply at:

Micromatic Hone Corp.

8100 SCHOOLCRAFT

DETROIT, MICH.

(313) WE 3-7835

An Equal Opportunity Employer
(14-16)

FITTERS

WELDERS

TRAINEES

ELECTRIC EYE BURNERS

Qualified for top paying jobs. Long program. Steady work. Excellent working conditions.

Day and Afternoon Shift

CUSTOM FABRICATORS

15720 Dale

(Near Telegraph & Fenkell)

Detroit, Mich.
(10-19)

BOX MAKER

BOX MAKER ADJUSTORS

Splendid opportunities for men with experience on gluing machines for folding boxes. Will consider training men in paper and related industries. Phone Mr. Vizkeley, 313-341-1221, Wolf Detroit Envelope Co., 14700 Dexter Blvd., Detroit, Mich. (14-17)

VOLKSWAGEN SHOP FOREMAN

Successful VW dealer needs a well experienced mechanic with VW knowledge who can train, supervise, and coordinate work of other shop personnel. Must be an individual who is looking for personal growth and a career opportunity in a growing business.

TOP PAY
GOOD BENEFITS
EXCELLENT OPPORTUNITY
GOOD WORKING
CONDITIONS

If you feel you are qualified, apply in person to Brent Gilbert:

ENGEL VW

Crosstown at Vine St.

Kalamazoo, Mich.

Jaunimo žygio už tikėjimo laisvę vykdomasis komitetas Clevelande. Sėdi iš kairės: Milda Jokubaitytė, Rožė Sadauskaitė, Marytė Gailiūšytė. Stovi: Gintautas Sniečkus, inž. Romualdas Bublys, Algirdas Muliolis ir pirmininkas Rimas Laniauskas.

JAUNIMO ORGANIZACIJŲ RYZTAS

Pirmesniuose laikuose, daugiausiai kovojo už lietuvių, tikybą ir pačią Lietuvą, vyresnio amžiaus mūsų tautos sūnūs ir dukros bei jų vadovaujamos organizacijos. Bet dabar, šiame kovos darbe dirba už tėvų žemę Lietuvą ir katalikų tikybą jaunimo organizacijų įgalioti pirmūnai ir šis žygio buvo pradėtas Clevelande.

Šio kilnaus žygio sumanytojas yra kun. K. Žemaitis, kurio pastangomis sudarytas komitetas, atstovauja sekančias jaunimo organizacijas: Mokslievių Ateitininkų Sąjungą — Rimas Laniauskas ir Romualdas Bublys, Liet. Skautų Sesių — Milda Jokubaitytė, Liet. Skautų Brolijų — Algirdas Muliolis, Liet. Jūrų Skautiją — Gintautas Sniečkus, P. L. B. Jaunimo Sekciją — Marytė Gailiūšytė, Studentus ateitininkus

— Vytautas Kliorys ir Liet. Vyčių organizaciją — Rožė Ona Sadauskaitė.

Kiek žinoma, tos komisijos nariai jau buvo pas Clevelando vyskupą Clarence Isenmann ir įteikė jam paruoštą maldą-inovaciją, prašydami, kad jis pasiųstų šią maldą visiems savo diecezijų parapijų klebonams, kad jie savo bažnyčiose vasario 16 d. pasimelstų už Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymą.

Dabar šios komisijos daromas dar didesnis žygis — ateinančią vasarą — birželio pabaigoje ar rugpjūčio pabaigoje, ruošiamą kelionę į Romą, pas Sv. Tėvą prašyti, kad jis atsiliptų į visą pasaulį, o ypatingai į 600 milijonų katalikų, kad visi melstųsi dėl mūsų tėvynės Lietuvos išlaisvinimo iš komunistų vergijos. Kelionė į Romą pareikalaus nemaža išlaidų, tad šis komitetas reikalingas finansinės paramos iš lietuvių visuomenės. (js)

WANTED EXPERIENCED

DIE CAST SUPERVISOR

Able to supervise die cast machine operation and setup. Permanent positions with promotional opportunity. Attractive salary and benefits.

Please phone personnel manager at (313) 366-1679.

WOLVERINE DIE CAST

22550 NAGEL ST. WARREN, MICH.

A division of the Pacific Coast Company
(14-17)

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ — DOVANAS Į LIETUVĄ IR VISAS SOVIETŲ SĄJUNGOS DALIS

NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

Tel. (212) 581-6590
(212) 581-7729

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma—skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

• ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street	HE 5-1654
• BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street	DI 2-4240
• BROOKLYN, N.Y. — 1536 Bedford Avenue	IN 7-6465
• BUFFALO, N.Y. — 701 Fillmore Avenue	TX 5-0700
• CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue	HU 6-2818
• CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue	PR 1-0696
• DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
• FARMINGDALE, N.J. — Freewood Acres	363-0494
• HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
• HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Ave.	249-6216
• JERSEY CITY, N.J. — 219 Montgomery Street	HE 5-6369
• LOS ANGELES, CAL. — 107 So. Vermont Avenue	DU 5-6550
• NEWARK, N.J. — 378 Market Street	MI 2-2452
• NEW YORK, N.Y. — 78 Second Avenue	OR 4-1540
• PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue	PO 9-4507
• RAHWAY, N.J. — 717 W. Grand Avenue	381-8997
• ROCHESTER, N.Y. — 558 Hudson Avenue	232-2942
• SO. BOSTON, MASS. — 396 W. Broadway	AN 8-1120
• SOUTH RIVER, N.J. — 46 Whitehead Avenue	CL 7-6320
• SYRACUSE, N.Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
• TRENTON, N.J. — 1152 Deutz Avenue	EX 2-0306
• UTICA, N.Y. — 963 Bleeker Street	RE 2-7476

PETKUS

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

LIETUVIŲ TEISININKŲ DRAUGIJOS CLEVELANDO SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Skyriaus valdyba kviečia visus šio skyriaus teisininkus atsilankyti į metinį susirinkimą, kuris įvyks š. m. vasario 23 d., 5 v. p. p., teis. Jono ir Nelės Mockų rezidencijoje, 3407 Hartwood Rd., E. Cleveland, Ohio 44112.

Valdybos pirmininkas ir kiti nariai padarys pranešimą. Bus renkama valdyba ir svarstomi kiti skyriaus einamieji reikalai.

Skyriaus Valdyba

RODYS FILMŲ "DU PASAULIAI"

Šį penktadienį, vasario 22 d., 8:30 val. vakaro Lietuvių Konservatorių Klubas Union Savings Association salėje (kampas Richmond ir Monticello), rodys filmą "Du Pasauliai" skirta komunistinei infiltracijai atidengti. Lietuvių visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti.

PLAUKŲ TAISYTOJA (Beautician)

Patyrus. Darbas nuolatini. Savaitinis atlyginimas ir komisas. Lyndhurst-So. Euclid priemiestyje. Telef. 381-0998.

Vasario 16 rytą Clevelande prie naujosios parapijos bažnyčios, dalyvaujant organizacijoms su vėliavomis ir būriui lietuvių, buvo iškeltos JAV ir Lietuvos vėliavos. Nuotraukoje klebonas kun. Angelaitis, asistuojamas Eidukevičiaus, kelia vėliavas.

VASARIO 16-TOS MINĖJIMAS CLEVELANDE

(Atkelta iš 1 psl.)

voti. To sąjūdžio sekretorium yra inž. R. Kudukis.

Sekantis kalbėtojas, angliškai, buvo lietuvis Clevelando miesto tarybos narys Edv. Katalinas. Jis buvo kandidatu į Kongresą Washingtono praeito rudens rinkimuose, bet nebuvo išrinktas. Jis vaizdžiai nusakė komunistų užsimojimus jau prieš 50 metų sugriauti pasaulio ir Amerikos tvarką, kurie prie to eina įvairiomis savo klaidomis, įtikindami amerikiečius apie

Vasario 16 minėjime Clevelande programą išpildė menininkai. Iš kairės: sol. Valia Mellins, Verena Dambrans, Regina Brazaitienė ir sol. Stasys Citvaras.

komunizmo naudingumą ir reikalingumą šiam kraštui su sovietais draugauti. Lietuviams jis patarė jungtis ir veikti politiškai, nes tik tuo būdu turėsime svorį šio krašto gyvenime ir priverstume amerikiečius skaitytis ir remti Lietuvos laisvimo pastangas. Tuo būdu, sakė, patrauksim ir čionaitinį savo jaunimą dirbti.

Po to sekė Clevelando ALT skyriaus rezoliucija Lietuvos klausimu, skaitė Ingrida Bublienė. Pertraukoje rinkta aukos, jos bus paskelbtos kiek vėliau. Parodytas pieštas filmas "The Hand".

Po pertraukos, dainų programą išpildė svečias solistas Stasys Citvaras iš New Yorko ir vietinė latvė Valia Mellins. Dainos buvo lietuviškos, angliškos, viena latviška, liaudies ir iš keleto operų. Citvarui akompanavo Regina Brazaitienė, latvei solistei — Verena Dambrans.

Minėjimą rengė ir vadovavo ALT skyriaus valdyba: pirmininkas R. Kudukis, Kazys Ziedonis, R. Minkūnas, Stella Sankal, Antanas Jonaitis, Viktoras Palūnas, Ingrida Bublienė, Algimantas Pautienis ir Pranas Razgaitis. (kk)

KAZIO ŽOROMSKIO PARODA ATIDAROMA VASARIO 22 D.

Maloniai kviečiame aplankyti dailininko Kazio Žoromskio kūrinių parodą, kuri rengiama NAUJOS PARAPIJOS SALĖJE (18022 Neff Rd.), VASARIO 22 ir 23 DIENOMIS.

Parodos atidarymas įvyksta šeštadienio vakare, vasario 22 d., 7 val.

Clevelando Liet. Bendruomenės I ir II Apylinkės

kiečių programose, ji taip pat yra labai aktyvi ir lietuvių gyvenime. Neseniai ją matėme ir Clevelando "Vaidilos" teatro pastatymuose. Ji aktyvi skautė, tautinių šokių šokėja ir sportininkė.

tarybos narys remtų naujų lietuvių namų statybos projektą ir nesipriešintų automobilių aikštės įrengimui. Laiškai turėtų būti rašomi skubiai, nes šis klausimas vėl bus sprendžiamas labai artimoje ateityje. (lv)

RAŠYKIME LAISKUS

Naujųjų lietuvių namų statybai yra sąlyginiai užpirkti du susieiną sklypai. Sklypas, ant kurio namai bus statomi, yra komerciniame ruože, bet antrasis sklypas yra rezidenciniame ruože.

Vasario 10 d. miesto valdyboje buvo svarstomas Lithuanian Village b-vės prašymas, kad antrojo sklypo ruožas būtų pakeistas į komercinį, nes jame planuojama įrengti lietuvių namų svečių automobiliams pastatyti aikštę. Dvi slovenų šeimos, kurių sklypai susieiti su Lithuanian Village b-vės sklypu ir to rajono miesto tarybos atstovas John J. Prince viešame posėdyje protestavo prieš tokios aikštės įrengimą ir todėl miesto valdyba Lithuanian Village b-vės prašymą atmetė. Lithuanian Village b-vė atstovavo jos teisinis patarėjas adv. Povilas Chalko.

Nuoma Clevelando miesto valdybai prašymą pakartotinai įteikti, papildžius jį naujais motyvais. Lithuanian Village vadovėbė prašo Clevelando lietuvių, nežiūrint kur kas begyventų, rašyti trumpus laiskus šiuo adresu — Councilman John J. Prince, jr., City Hall, Cleveland, Ohio 44113, prašant, kad miesto

• Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

PARDUODAMAS NAMAS

Prie Naujosios parapijos, E. 185 g. apsipirkimo centro. Randasi ramioje gatvėje prie Nottingham Rd. Vienas miegamasis arba darbo kambarys apačioje, 3 dideli miegamieji viršuje. 1½ vonios. Valgomasis kambarys. Puikiai išremontuota virtuvė su pečiu ir indams plauti mašina. Būtinai pamatykite ir įsitikinkite.

Tel. 486-2747.

FLORENCE M. ROME REALTY
18202 Marcella Rd.
(13-18)

HELP WANTED MALE

WANTED 1ST CLASS SKILLED MACHINISTS
For 1st & 2nd shift
TURRET LATHE
ENGINE LATHE
W & S AUTOMATICS
BRIDGEPORT MILLS
Must have job shop experience, and be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance. Steady work, and fringe benefits. SATURN INDUSTRIES
26067 Groesbeck, Warren, Mich.
313 — 773-4300
(6-15)

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITES į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Vėėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

1969 cleveland home and flower show

PUBLIC AUDITORIUM

FEBRUARY 22nd through MARCH 2nd

★ 250 EXHIBITS

SPECIAL AMATEUR PHOTOGRAPHER HOURS—FLOWER SHOW ONLY Sunday Mornings 9-11 A.M. 20 EASTMAN KODAK PRIZES!

Portrait of Spring

CINILLUSION

FROM THE MEMISFAIR!

OPEN SATURDAY — 1 p.m. Daily & Sundays — 11 a.m.

CLOSE Daily — 10:30 p.m. Sundays — 8:30 p.m.

Visitors admitted daily 'til 9 p.m. Sundays 'til 7 p.m.

EXTRA CTS LOOP BUSES to Show Entrance during all Show Hours.

CTS EXACT FARE TICKETS AND CHANGE Lakeside Box Office

CONVENIENT PARKING adjacent Lakefront and Erieview Areas.

PLANINGAS TAUPYMAS

4³/₄%

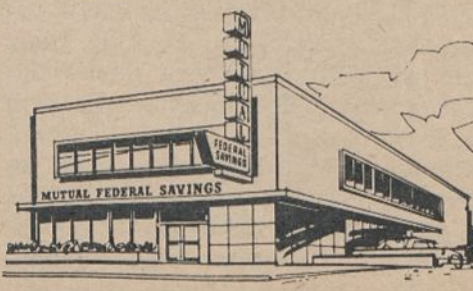
Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienu metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5¹/₄%

Mokamas už vienu metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

SIUNTINIAI Į EUROPA VĖL PRIIMAMI

Pasėkmėje laivų ir uostų darbininkų streiko, nuo gruodžio 20 d. laivais siuntinių ir pašto vežimas į Europą buvo sutrukdytas. Jokie siuntiniai laivais nebuvo priimami paštuose, arba gražinami jeigu buvo paštu atvežti.

Dabar, nuo vasario 17-tos, laivai iš rytinių uostų vėl eina reguliariai ir siuntiniai laivais pervežami.

Dėl šio streiko ir mūsų skaitytojai Europoje apie porą mėnesių negalėjo gauti Dirvos.

DR. S. T. TAMOŠAITIS SERGA

Nuvykęs į Miami, Floridoje, pirmoje vietoje skubėjau aplankyti clevelandiečiams gerai pažįstamą dr. S. T. Tamošaitį, apie kurio ligą buvau girdėjęs iš p. Tamošaitienės dar būdamas Clevelande.

A. Noreko ir J. Misčio lydimas (ir jiedu clevelandiečiai) vasario 5 d. aplankiau daktarą, kuris prieš dieną buvo parvežtas iš ligoninės į namus. Radau rimtai sergantį, po sunkios vidurių operacijos.

Nors daktaras, buvęs Lietuva Vaduoti Sąjungos pirmininku kai prezidentas A. Smetona lankėsi Clevelande 1941 metais, ir buvo vienas jo laidotuvių rengimo asmenų, neturėjo galimybės vakare atsilankyti į ruošiamą prezidento Smetonos 25 metų mirties minėjimą, kur rodytų filmą.

Siųsdamas clevelandiečiams linkėjimus, daktaras neužmiršo ir Dirvos, įduodamas parvežti Vilties Draugijai \$100.00.

Ačiū daktarui už dovaną, o jam geros sveikatos!

K. S. Karpus

SKAUTŲ AKADEMIKŲ DĖMESIUI

Akademinių Skautų Sąjūdžio vadija kviečia visus akademikus skautus dalyvauti korespondenciniame Sąjūdžio Suvažiavime ir todėl prašo atnaujinti ryšį pranešant savo tikslus adresus. Šis kvietimas liečia visus narius bet kada gavu-

sius Akademikų Skaučių Draugovės arba Korp! Vytis spalvas. Savo adresus praneškite iki š. m. balandžio 15 d. A.S.S. vadijos išdininkui fil. s. Liūtui Griniui, 3879 Castelman St., Riverside, Calif. 92503.

ELIZABETH

IŠRINKO NAUJĄ VALDYBĄ

A. L. T. Sąjungos Elizabetho skyriaus narių metinis susirinkimas įvyko Lietuvių Laisvės salėje sausio 25 d. Skyriaus pirm. P. Lanys, pasveikinęs susirinkimą, paprašė Joną Švedą ir Jurgį Miežaitį susirinkimą prarasti.

Išklausius valdybos ir Kontrolės komisijos narių pranešimus, paaiškėjo, kad skyriaus veikla buvo sėkminga. Skyrius padidėjo nariais ir turtu. Iš Stasio Luko pranešimo paaiškėjo, kad yra nemažai padirbėjęs Dirvos ir Vilties draugijos nariai. Susirinkimas už veiklumą padėkojo valdybai, Kontrolės komisijai ir S. Lukui, o taip pat patvirtino valdybos pasiūlytus išmokėjimus, kurių tarpe buvo didesnės sumos Vilties draugijai, į kurią jau yra skyrius įnešęs \$50.00. Nepriklausomybės Fondui, Lietuvos laisvinimo reikalams, Balfui, Radijo valandėlėms, vietos lituanistinei mokyklai ir kt.

Išrinkta nauja valdyba pasiskirstė pareigomis: Petras Lanys — pirm., A. S. Trečiokas — vicepirm., Jonas Švedas — sekr., Jurgis Miežaitis — izd. ir Vincas Misiūnas — valdybos narys. Malonu pastebėti, kad skyriaus vadovybė yra įsijungusi į bendrą lietuvišką veiklą per savo atstovus. Prieš uždarant susirinkimą, buvo gauta liūdna žinia, kad mirė ALT S-gos garbės narys, PLB pirm. Juozas J. Bačiūnas, Vytautui Abraičiui pasiūlius, jis buvo pagerbtas.

A. S. Trečiokas

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

A. A.

KONSTANCIJAI STEMPUŽIENEI

mirus, sūnams JUOZUI ir PRANUI STEMPUŽIAMS bei jų šeimoms nuoširdžią užuojautą reiškia

Algirdas ir Jaunutis
Nasvyčiai

Didžiam liūdesy esančius brolius

JUOŽĄ ir PRANĄ STEMPUŽIUS

su jų šeimomis dėl A. A. jų MAMYTĖS mirties Lietuvoje giliai užjaučia

Clevelando šv. Kazimiero
Lituanistinė Mokykla

PRANCŪZIJOS LIETUVIAI

• Dail. Pranas Gailius buvo išstatęs savo grafikos darbus Paryžiuje Salon de la jeune gravure.

• D. Vaiciekauskas ir Ž. Baranauskaitė gyvena Prancūzijoje sukūrė lietuvišką šeimą. Vestuvės įvyko 1968 m. gruodžio 28 d. Nanterre. Jaunasis buvo uolus tautinių šokių grupės dalyvis. Dabar atlieka karo tarnybą, o ją atlikęs š. m. vasario mėn. pabaigoje, su žmona apsigyvens Montrealyje, Kanadoje. Jaunoji yra iš Toronto, kur irgi buvo aktyvi lietuviškoje veikloje. Į vestuves buvo atvykę iš Toronto jaunosios tėvai ir sesuo.

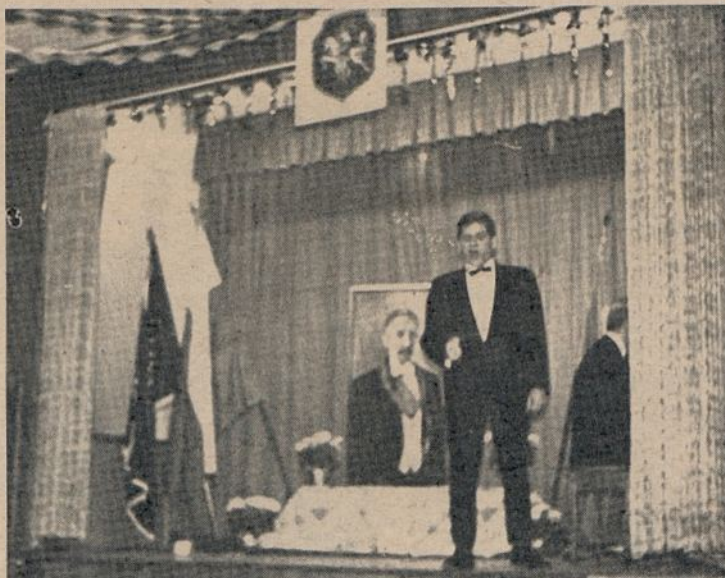
C. Varnagiris, gyvenančio Sedan (Ardennes), vestuvės įvyko 1968 m. vasarą.

• Eglei Liutkutei-Jardel sausio 23 d. gimė dukra Audra. E. Jardel ir jos vyras mokytoja Riviére-Pilote (Martinique) gimnazijoje.

• Paryžiuje: studijuoja šie lietuviai: J. Kavaliūnaitė rašo disertaciją tema: "La notion de la vertu dans le roman du XVIII siècle", D. Kolbaitė studijuoja prancūzų literatūrą ir meną, D. Liaugminas iš Chicago — mediciną, Y. Matorė — psichologiją, M. Pagnier — teisę ir sociologiją, V. Kasiulis — fiziką-matematiką, G. Joligard — teisę, Michele

Dheilly Rouen universitete studijuoja literatūrą, o Milada Perucche — teisę.

ST. CATHARINES PAMINĖJO PREZ. A. SMETONOS SUKAKTĮ

St. Catharines, Kanadoje, sausio 11 d. suruoštame prezidento A. Smetonos mirties sukakties minėjime, solistas V. Verikaitis išpildė meninę programą. Jam akompanavo J. Gaveda. Prezidento A. Smetonos portretą nupiešė S. Šetkus, L. Vyšniausko nuotrauka.

St. Catharines visuomenė š. m. sausio 11 d. gražiai paminėjo didžią nusipelnusio lietuvių tautai ir valstybei vyro, šviesos atminties a. a. Prez. A. Smetonos, 25 m. mirties sukaktį. Tam tikslui buvo išrinktas be pažiūrų skirtumo 12 asmenų komitetas, kurs savo ruožtu sėkmingesniai darbai atlikti dar buvo išsirinkę penkių asmenų vykdomąjį komitetą: pirmininką J. Satkų, vicepirm. St. Šetkų, sekretorių A. Gverzdį, išdininką J. Alonderį ir reikalų vedėją A. Šetką.

Salė, kurioje vyko minėjimas, buvo tinkamai papuošta. Scenoje ant pedestalo, apdengto tautinio rašto audiniu ir apdėto gėlėmis, buvo pastatytas 6 pėdų dydžio a. a. velionies paveikslas, pieštas menininko St. Šetkaus.

Minėjimą pravedė k-to pirmininkas J. Satkus. Pirmiausia buvo išskviestas velionio sūnuose. Po to, buvo Kanados himnas, invokacija, kurią perskaitė parapijos klebonas tėvas B. Mikalauskas ir St. Catharines lietuvių bendruomenės pirmininko A. Šetiko žodis. Jis pasveikino iniciatorių, ypač J. Satkų, ėmusius šio gražaus darbo. Taip pat

išreiškė pageidavimą, kad tinkamomis progomis būtų pagerbti ir kiti buvę Lietuvos prezidentai. Kartu pasidžiaugė gausiu dalyvių skaičiumi šiame minėjime.

Po šios įžangos buvo pakviestas svečias iš Clevelando, Amerikos lietuvių žymus veikėjas ir visuomenininkas K. S. Karpus pasiskaitė. Mielas prelegentas suglaustai papasakojo, kaip a. a. A. Smetona paliko tėvyne, kaip pasiekė Ameriką, kokias sutiko kliūtis bevykdamas į šį kraštą, kaip jį sutiko lietuviai Amerikoje, su kokiais valdžios pareigūnais buvo susitikęs, kaip įsijungė į lietuvišką veiklą ir supažindino su pačia tragedija, nutraukusia jo gyvenimą, ir kaip tas viskas buvo skaudžiai išgyventa visų lietuvių tiek laisvame pasaulyje, tiek Lietuvoje. Išreikštas didelis apgailestavimas ir kartu pažymėta, kad Prez. A. Smetonos ankstyva mirtis buvo didelis nuostolis lietuvių tautai ir pačiai Lietuvai, nes jo žodis būtų daug ko reikškęs tėvynės Lietuvos laisvės byloje.

Paskaita buvo įdomi. Daug ko sužinota, ko iki šiol ir spaudoje nebuvo matyta. Toliau buvo koncertas, kurį atliko solistai V. Veri-

chicagos Lietuvių opera

MARIA AUKŠTESNIOSIOS MOKYKLOS SALĖJE

LITHUANIAN PLAZA / WEST 67 STREET & CALIFORNIA AVENUE, CHICAGOJE

stato KOMP. JULIAUS GAIDELIO

Trijų Veiksmų Opera

DANA

Libretas — STASIO SANTVARO

Dirigentas — ALEKSANDRAS KUČIONAS

Solistai:

DANA STANKAITYTE

ROMA MASTIENĖ

STASYS BARAS

ALGIRDAS BRAZIS

JONAS VAZNELIS

Režisierius — Petras Maželis Dailininkas — Algirdas Kurauskas
Baletmeisteris — Jaunutis Puodžiūnas

Premjera: 1969.IV.12/8:00 val. vak.

II Spektaklis: 1969.IV.13/3:00 val. popiet

III Spektaklis: 1969.IV.19/8:00 val. vak.

Bilietai parduodami: "Marginiuose", 2511 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Tel. PR 8-4585

Bilietai užsakomi paštu, siunčiant čekį: Lithuanian Opera of Chicago, 6441 S. Kedvale Ave., Chicago, Ill. 60629.

Bilietų kainos: Parterioje \$8.00, \$6.00, \$5.00. Balkone \$7.00, \$5.00, \$3.00.

Premjeros spektakliui visi bilietai vienu doleriu brangesni.

kaitis. Dainos buvo parinktos labai gražios, atitiko šio minėjimo rimčiai ir meniškai išpildytos. Jo menas sužavėjo visus.

Pabaigoje K. S. Karpus dar parodė porą filmų: vieną apie prez. A. Smetonos gyvenimą Amerikoje ir jo laidotuvių apeigas ir antrą — apie Clevelando lietuvių darželį. Visa tai dalyvavusiems suteikė didelį malonumą ir padarė gilų įspūdį ilgam laikui. Po to sugiedotas tautos himnas ir išneštos vėliavos.

Po trumpos pertraukos vyko vaišės, kurios praėjo jaukioje nuotaikoje.

Sekančią dieną, sekmdienį, už velionies sielą buvo pamaldos. Jų metu vėl giedojo solistas V. Verikaitis.

Rengėjams malonu, kad minėjimas gerai pasisekė. Dalyvavo daug žmonių ir visi buvo patenkinti ir įdomia programa ir puikiomis

vaišėmis. Gautas šio paren-gimo pelnas 14 dol. paauskotas Dirvai.

St. Catharinietis

Aukos Dirvai

Prenumeratą pratešdami ir kitokiomis progom Dirvai aukas atsiuntė:

A. Gudėnas, Cleveland	2.00
H. Bitėnas, Elizabeth	1.00
H. Stasas, Cleveland	1.00
A. Stankūnas, Cleveland	2.00
A. Liutkus, Cleveland	10.00
J. Laškus, Chicago	1.00
M. Gegevičius, Cicerio	1.00
R. Nemickas, Highland	4.00
P. Švarcas, Mascoutah	7.00
A. Rinkūnas, Detroit	2.00
F. Sestokas, St. Petersburg	2.00
P. Žolynas, Chicago	4.00
E. Unger, Cleveland	7.00
E. Druktenis, Dayton	10.00
J. Grigaitis, Chicago	2.00
V. Bačiulis, Cleveland	1.00
O. Vaitas, Bloomfield Hills	5.00
G. Alekna, Racine	1.00
J. Cernius, Upland	3.00
A. Vėsa, Rochester	2.00
J. Kleinaitis, E. St. Louis	2.00

Kultūros Židinio pradinio plano modelis, darytas archit. Adolfo Tyliaus. Planuojama salė, lituanistinės mokyklos patalpos, organizacijoms kambariai, biblioteka, meno galerija, spaustuves, redakcijų bei administracijų patalpos, Aušros Vartų koplyčia, vienuolynas. Šis planų modelis bus toliau vystomas ir tobulinamas, tiek viduj, tiek išorėj.

Nuotr. R. Kisieliaus

Mielas Lietuvi, JAU LAIKAS — paremk Pranciškonų pastangas pastatyti

KULTŪROS ŽIDINĮ NEW YORKE

Pranciškonų Kultūros Židinyje tarnaus visiems lietuviams dėlto visų prašome kiek galint didesnę auką prisidėti prie jo STATYBOS FONDO.

TĖVAMS PRANCIŠKONAMS BROOKLYNE (BUILDING FUND)

Siunčiu auką statybų fondui ir prašau įrašyti mane (mūsų šeimą / mūsų mirusiųsias) į:

☐ Garbės fundatorius (\$1000) ☐ Fundatorius (\$100)
☐ Amžinuosius narius (\$500) ☐ Rėmėjus (mažesnė auką)

Pasižaduo iš viso paauskoti ateityje statybų fondui

ADRESAS

..... Zip Code

Visoms aukoms atskaitoma mokesčiai (Tax Deductible)